

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

14 Σεπτεμβρίου 2022

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 4833

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 1345/24-08-2022

Έγκριση Κανονισμού Διϊδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ, το Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης και το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου με τίτλο «Λαογραφία και πολιτιστική διαχείριση» (Folklore, Folkloristics and Cultural Management).

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τον ν. 4485/2017 «Οργάνωση και Λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (Α' 114), και ειδικότερα τα άρθρα 30 έως και 37, 43, 45 και 85,
2. την υπό στοιχεία 163204/Ζ1/29-9-2017 εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,
3. την υπό στοιχεία 216772/Ζ1/8-12-2017 υπουργική απόφαση (Β' 4334) με τίτλο «Τρόπος κατάρτισης του αναλυτικού προϋπολογισμού λειτουργίας και της έκθεσης βιωσιμότητας των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών»,
4. τις παρ. 7 και 8 του άρθρου 19 και την παρ. 3α του άρθρου 42 του ν. 4521 «Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις»,
5. τις παρ. 1 και 5 του άρθρου 101 του ν. 4547/18 (Α' 102)
6. τον ν. 4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων» (Α' 195),
7. τον ν. 4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (Α' 83),
8. το π.δ. 85/2013 «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση Τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών» (Α' 24),
9. τον ν. 3374/2005 και ιδίως τα άρθρα 14 και 15 «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» (Α' 189),
10. το άρθρο 455 του ν. 4957/2022 (Α' 141),
11. το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του Τμήματος Φιλολογίας του ΕΚΠΑ (συνεδρία 14/06/2021),

12. το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ (1η συνεδρία 22/09/2021),

13. το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης (1η συνεδρία 15/09/2021),

14. το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου (20η συνεδρία 26/07/2021),

15. το Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας των συνεργαζόμενων φορέων,

16. το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ (8η συνεδρίαση 10-06-2022),

17. το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΔΠΘ (συνεδρίαση 30-09-2021),

18. το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου (3η συνεδρίαση 21-02-2022),

19. το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (28η συνεδρίαση, 17-06-2022),

20. το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΔΠΘ (συνεδρίαση, 30-09-2021),

21. το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αιγαίου (20η συνεδρίαση, 24-02-2022),

22. το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

Την έγκριση του Κανονισμού του Διϊδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ, το Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης και το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου με τίτλο «Λαογραφία και πολιτιστική διαχείριση» (Folklore, Folkloristics and Cultural Management) από το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023, ως ακολούθως:

Άρθρο 1

Αντικείμενο -Σκοπός

Σκοπός του Δ.Π.Μ.Σ. «Λαογραφία και πολιτιστική διαχείριση» είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης και η προαγωγή της γνώσης και της έρευνας στα κυρίαρχα θεωρητικά ρεύματα της Λαογραφίας, ελληνικής και ξένης και στις βασικές κατηγορίες της άυλης πο-

λιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής διαχείρισης. Έμφαση θα δοθεί στις εφαρμογές του λαϊκού πολιτισμού: στη δημιουργική «χρήση» των θεμάτων του λαϊκού πολιτισμού στη σχολική μονάδα και στην ανάπτυξη ικανοτήτων προβολής του ζητημάτων του λαϊκού πολιτισμού στη δημόσια σφαίρα, σε εκδηλώσεις στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, ώστε να υπάρχει καλύτερη και στοχευμένη επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων.

Το Δ.Π.Μ.Σ. οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) στη «Λαογραφία και την πολιτιστική διαχείριση» μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών.

Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Στον τίτλο θα αναφέρονται όλα τα συνεργαζόμενα Τμήματα και Ιδρύματα.

Άρθρο 2

Δομή και Όργανα του Δ.Π.Μ.Σ.

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του Δ.Π.Μ.Σ. σύμφωνα με το νόμο 4485/2017 είναι τα εξής:

1. Ειδική Διδρυματική Επιτροπή (Ε.Δ.Ε.) του Δ.Π.Μ.Σ.: συγκροτείται από επτά (7) μέλη Δ.Ε.Π. των Τμημάτων Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, Ιστορίας και Εθνολογίας του ΔΠΘ, ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ και ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αιγαίου που εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος Φιλολογίας και τις αντίστοιχες συνελεύσεις των άλλων τμημάτων με διετή θητεία, καθώς και από δύο (2) εκπροσώπους των φοιτητών του Δ.Π.Μ.Σ. που εκλέγονται από τους φοιτητές του Δ.Π.Μ.Σ. για ετήσια θητεία. Η κατανομή των μελών στο Δ.Π.Μ.Σ. έχει ως εξής:

- Τρία (3) μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος Φιλολογίας
- Δύο (2) μέλη του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του ΔΠΘ

- Ένα (1) μέλος του ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ.

- Ένα (1) μέλος του ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Ο Πρόεδρος της Ε.Δ.Ε., όπως και ο Διευθυντής του Δ.Π.Μ.Σ., προέρχονται από το Τμήμα Φιλολογίας, το οποίο έχει τη διοικητική στήριξη του Δ.Π.Μ.Σ.

2. Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Δ.Π.Μ.Σ.: συγκροτείται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ, τα οποία έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από την ΕΔΕ για διετή θητεία. Η κατανομή των μελών στο Δ.Π.Μ.Σ. έχει ως εξής:

- Δύο (2) μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος Φιλολογίας

- Ένα (1) μέλος του ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ

- Ένα (1) μέλος του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αιγαίου
Πρόεδρος της Σ.Ε. είναι ο Διευθυντής του Δ.Π.Μ.Σ.. Η θητεία του Προέδρου της Σ.Ε. μπορεί να ανανεωθεί μία φορά (παρ. 5, άρθρο 31, ν. 4485/2017).

Τα μέλη της Σ.Ε. δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή.

Η Σ.Ε. είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και:

- Εισηγείται στην Ε.Δ.Ε. την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του Δ.Π.Μ.Σ..

- Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης διπλωματικών εργασιών, ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από την Ε.Δ.Ε..

- Εξετάζει φοιτητικά θέματα όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, παράτασης σπουδών, κ.ά. και εισηγείται σχετικά στην Ε.Δ.Ε..

- Η Συντονιστική Επιτροπή, με εξουσιοδότηση της Ε.Δ.Ε., θα αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και θα πιστοποιεί τη σχέση εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

3. Ο Διευθυντής και ο Αναπληρωτής Διευθυντής του Δ.Π.Μ.Σ.

Ο Διευθυντής του Δ.Π.Μ.Σ. και ο Αναπληρωτής του είναι μέλος Δ.Ε.Π. πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του Δ.Π.Μ.Σ.. Ο Διευθυντής είναι μέλος και πρόεδρος της Σ.Ε..

Ο Διευθυντής του Δ.Π.Μ.Σ. επιλέγεται μεταξύ των εκλεγμένων μελών της Σ.Ε. και ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση της Ε.Δ.Ε. για διετή θητεία. Δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο συνεχόμενες θητείες. Προγενέστερες της ισχύος του ν. 4485/2017 θητείες δεν λαμβάνονται υπόψη.

Ο Διευθυντής του Δ.Π.Μ.Σ. εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά στην αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Συγκαλεί σε συνεδρίαση τη Σ.Ε..

- Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του Δ.Π.Μ.Σ..

- Ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης.

- Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στην Ε.Δ.Ε. για έγκριση.

- Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.

- Κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της Σ.Ε., συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του Δ.Π.Μ.Σ., καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του Δ.Π.Μ.Σ..

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του Δ.Π.Μ.Σ. εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του.

Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του Δ.Π.Μ.Σ. «Λαογραφία και πολιτιστική διαχείριση» γίνεται από τη Γραμματεία του Τμήματος Φιλολογίας. Το Δ.Π.Μ.Σ. μπορεί να υποστηρίζεται οργανωτικά και από άτομο υποστήριξης του Δ.Π.Μ.Σ. που θα είναι εγκατεστημένο στο Τμήμα Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α. και θα προσφέρει υπηρεσίες στο Δ.Π.Μ.Σ. υπό την επιστολή της Γραμματείας του Τμήματος Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α.. Το άτομο υποστήριξης του Δ.Π.Μ.Σ. έχει ως καθήκον τη γραμματειακή και οργανωτική υποστήριξη του Δ.Π.Μ.Σ., όπως την προετοιμασία της διαδικασίας επιλογής υποψηφίων,

την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Δ.Π.Μ.Σ., τον συντονισμό και την οργάνωση των εργαστηρίων και των μαθημάτων, τη γραμματειακή υποστήριξη της Σ.Ε., την καταχώριση βαθμολογιών κ.λπ.

Άρθρο 3

Κατηγορίες και αριθμός εισακτέων

Στο Δ.Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι των Σχολών/Τμημάτων Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π., ιδρυμάτων της αλλοδαπής.

Γίνονται δεκτοί υπότροφοι δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, εφόσον πληρούν τα κριτήρια εισδοχής στο Π.Μ.Σ.

Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 34 του ν. 4485/2017 και μόνο ένας κατ'έτος.

Οι επιτυχόντες στο Δ.Π.Μ.Σ. πτυχιούχοι Πανεπιστημίων της αλλοδαπής υποχρεούνται να προσκομίζουν πριν την ολοκλήρωση των σπουδών τους βεβαίωση ισοτιμίας του πτυχίου τους από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.

Το Δ.Π.Μ.Σ. «Λαογραφία και πολιτιστική διαχείριση» θα δέχεται σαράντα (40) φοιτητές/φοιτήτριες ανά ακαδημαϊκό έτος και θα απασχολεί περίπου δέκα (10) διδάσκοντες συνολικά από το Τμήμα Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α., το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ, το Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης και το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου. Αυτό αντιστοιχεί σε 0.25 διδάσκοντες ανά φοιτητή. Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών/φοιτητριών στα Π.Μ.Σ. του Τμήματος Φιλολογίας είναι περίπου εβδομήντα (70) ανά έτος, ενώ ο αριθμός των προπτυχιακών φοιτητών/φοιτητριών ανά έτος ανέρχεται περίπου στους τετρακόσιους (400) και των διδασκόντων του Τμήματος Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α. σε πενήντα οκτώ (58). Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

Άρθρο 4

Τρόπος εισαγωγής

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με το νόμο 4485/2017 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε Ιούνιο, με απόφαση της Ε.Δ.Ε., δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΔΠΜΣ και του Ιδρύματος, καθώς και στους ιστοτόπους των συνεργαζόμενων τμημάτων προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο Δ.Π.Μ.Σ.. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ., σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Ε.Δ.Ε..

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση Συμμετοχής
2. Βιογραφικό σημείωμα

3. Επικυρωμένο Αντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση παράδοσης σπουδών

4. Επιστημονικές δημοσιεύσεις, αν υπάρχουν

5. Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, αν υπάρχουν

6. Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας

7. Πιστοποιητικά γλωσσομάθειας. Το απαιτούμενο επίπεδο γλωσσομάθειας στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, ιταλική ή ισπανική γλώσσα, είναι το επίπεδο B2. Σε περίπτωση υποψηφίων που δεν διαθέτουν πιστοποίηση, θα υπάρχει δυνατότητα εξέτασης της γλωσσομάθειας των υποψηφίων από την επιτροπή αξιολόγησης.

Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να προσκομίσουν πιστοποιητικό αντιστοιχίας και ισοτιμίας από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. ή να ξεκινήσουν τη διαδικασία αναγνώρισης του τίτλου σπουδών τους, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 34, του ν. 4485/17.

Η αξιολόγηση των υποψηφίων και η επιλογή των εισακτέων γίνεται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

Η επιλογή των εισακτέων πραγματοποιείται με μοριοδότηση και οι επιτυχόντες κατατάσσονται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

α. Βαθμός Πτυχίου:

9,5 και πάνω 15 μονάδες

9,0-9,49 14 μονάδες

8,5-8,99 13 μονάδες

8,0-8,49 12 μονάδες

7,5-7,99 11 μονάδες

7,0-7,49 10 μονάδες

6,5-6,99 9 μονάδες

β. βαθμός συναφών με την ειδικευση προπτυχιακών μαθημάτων - διπλωματική ή πτυχιακή εργασία: έως 10 μονάδες

γ. Επιπλέον ξένη γλώσσα (τουλάχιστον B2): 10 μονάδες

δ. Δεύτερο πτυχίο Α' ή Β' κύκλου σπουδών: 15 μονάδες

ε. Επιστημονικές δημοσιεύσεις σε συναφές αντικείμενο σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά/βιβλία: 10 μονάδες
στ. Προφορική Συνέντευξη: 40 μονάδες
ΜΕΓΙΣΤΟ ΔΥΝΑΤΟ ΣΥΝΟΛΟ: 100 μονάδες

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια, η Σ.Ε., καταρτίζει τον πίνακα συνολικής αξιολόγησης των υποψηφίων και τον καταθέτει προς έγκριση στην Ε.Δ.Ε..

Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του Τμήματος Φιλολογίας εντός τριάντα (30) ημερών από την απόφαση της Ε.Δ.Ε..

Σε περίπτωση ισοβαθμίας (με μαθηματική στρογγυλοποίηση στην ακέραιη μονάδα της κλίμακας 100), εισάγονται οι ισοβαθμήσαντες υποψήφιοι, σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 10% του ανώτατου αριθμού εισακτέων.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούν, αν υπάρχουν, οι επιλαχόντες, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα, να εγγραφούν στο Πρόγραμμα.

Άρθρο 5

Διάρκεια φοίτησης

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο Δ.Π.Μ.Σ. που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία

περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα έπειτα από αιτιολογημένη αίτηση του φοιτητή και έγκριση της ΕΔΕ.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής με αίτησή του μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης, η οποία δεν θα υπερβαίνει τα δύο συνεχόμενα εξάμηνα. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρούνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

Η διάρκεια αναστολής ή παράτασης του χρόνου φοίτησης συζητείται και εγκρίνεται κατά περίπτωση από την Ε.Δ.Ε., με δυνατότητα περαιτέρω χρονικής διαφοροποίησης από τα ανωτέρω σε ιδιαίτερα εξαιρετικές περιπτώσεις.

Άρθρο 6

Πρόγραμμα σπουδών

Τα διδασκόμενα μαθήματα περιλαμβάνουν διαλέξεις και πρακτικές ασκήσεις, που το περιεχόμενό τους είναι συμβατό με τον επαγγελματικό προσανατολισμό του συγκεκριμένου Δ.Π.Μ.Σ., όπως και με τις κοινωνικές επιδιώξεις των συνεργαζομένων φορέων.

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης και σε ένα ποσοστό 35% εξ αποστάσεως, λόγω και της συμμετοχής του Πανεπιστημίου του Αιγαίου.

Για κάθε μάθημα ορίζεται συντονιστής ένα μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Φιλολογίας Ε.Κ.Π.Α. ή μέλος ΔΕΠ των συνεργαζόμενων τμημάτων.

Τα μαθήματα οργανώνονται σε εξάμηνα, πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση και διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα. Κατά περίπτωση, και για να εξυπηρετηθούν οι διεθνείς συνεργασίες του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, μπορούν να πραγματοποιηθούν διαλέξεις από προσκεκλημένους ομιλητές και στην αγγλική γλώσσα.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων και των εργαστηριακών ασκήσεων είναι υποχρεωτική.

Α. Το ενδεικτικό πρόγραμμα των μαθημάτων του Δ.Π.Μ.Σ. διαμορφώνεται ως εξής:

Α' Εξάμηνο		
Υποχρεωτικά Μαθήματα	Διδ. ώρες	ECTS
Η επιστήμη της Λαογραφίας: Ιστορία και Θεωρία	26	7,5
Δημόσια λαογραφία, πολιτιστική διαχείριση και πολιτιστική πολιτική: Ζητήματα οργάνωσης, διοίκησης και διαχείρισης πολιτιστικών φορέων	26	7,5
Θεωρητικές και κριτικές προσεγγίσεις για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά	26	7,5
Μεθοδολογία εθνογραφικής και αρχειακής έρευνας	26	7,5
Σύνολο	104	30

Β' Εξάμηνο		
Υποχρεωτικά Μαθήματα	Διδ. ώρες	ECTS
Κοινότητες και ταυτότητες στον αγροτικό και στον αστικό χώρο	26	7,5
Λαϊκή τέχνη και λαογραφικά μουσεία. Οργάνωση και επιμέλεια εκθέσεων - Πρακτική άσκηση	26	7,5
Θρησκευτική Λαογραφία. Έθιμα και δρώμενα στον κύκλο του χρόνου και της ζωής στον αγροτικό και στον αστικό χώρο	26	7,5
Ανάλυση αφηγηματικού λόγου: Λαογραφική έρευνα και εφαρμογές	26	7,5
Σύνολο	104	30

Γ' Εξάμηνο		
Υποχρεωτικά Μαθήματα	Διδ. ώρες	ECTS
Λαϊκός πολιτισμός και εκπαίδευση	26	7,5
Υλικός πολιτισμός και Λαογραφία: ταυτότητες, κατανάλωση, αειφορία	26	7,5
*Μάθημα κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό	26	7,5
*Μάθημα κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό	26	7,5
Σύνολο	104	30

Δ' Εξάμηνο		
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		30
Σύνολο		30

Το ΔΠΜΣ «Λαογραφία και πολιτιστική διαχείριση» ενέχει εξ ορισμού την έννοια της εφαρμογής της θεωρητικής γνώσης στις πολιτισμικές ομάδες και στους πολιτιστικούς φορείς. Συνεπώς, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έχουν την ευκαιρία και την υποχρέωση να ασκηθούν σε θέματα λαογραφικής έρευνας και πολιτιστικής διαχείρισης σε μουσεία και εργαστήρια, συμπεριλαμβανομένων του Λαογραφικού Μουσείου και Αρχείου του Τμήματος Φιλολογίας και των Εργαστηρίων των συνεργαζομένων πανεπιστημιακών τμημάτων, ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ, ΤΙΕ του ΔΠΘ, ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αιγαίου, σε αρχεία, σε πολιτιστικούς οργανισμούς και φορείς, ή/και στη Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, όπου μπορούν στην πράξη να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν την έννοια και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Τα περισσότερα μαθήματα περιλαμβάνουν τη γνώριμια και τη δυνατότητα πρα-

κτικής συνεργασίας με τους ανωτέρω φορείς. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο του μαθήματος «Μεθοδολογία εθνογραφικής και αρχαιολογικής έρευνας» του Α' εξαμήνου, θα υπάρχουν «υποχρεωτικά σεμινάρια/ασκήσεις επιτόπιας έρευνας στον αγροτικό και τον αστικό χώρο, καθώς και άσκηση στο Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο του ΕΚΠΑ». Στο μάθημα «Λαϊκή τέχνη και λαογραφικά μουσεία. Οργάνωση και επιμέλεια εκθέσεων - πρακτική άσκηση», του Β' εξαμήνου, η εξοικείωση των φοιτητριών και των φοιτητών με ζητήματα διαχείρισης των λαογραφικών μουσείων θα γίνει «με την άσκηση τους τόσο στην πρακτική εφαρμογή της θεωρητικής κατάρτισης με την ανάληψη ρόλων σε μικρό εκθεσιακό project, όσο και στην κριτική ανάλυση εκθέσεων λαογραφικών μουσείων που θα επισκέπτονται στη διάρκεια του εξαμήνου» (βλ. αναλυτική περιγραφή μαθημάτων).

Μαθήματα κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά:

1. Ψηφιακή Λαογραφία
2. Οπτική Εθνογραφία και λαϊκός πολιτισμός
3. Λαϊκός πολιτισμός και διατροφή: καθημερινότητα, τελετουργικές και εθιμικές χρήσεις
4. Οικολογική Λαογραφία και Πολιτισμική Οικολογία
5. Αστική Λαογραφία
6. Θεάματα και μουσικοχορευτικά δρώμενα: μεταξύ παράδοσης και νεωτερικότητας
7. Λαϊκός πολιτισμός και τουρισμός

Τα προσφερόμενα μαθήματα είναι δώδεκα (12), με συνολικό αριθμό ECTS ενενήντα (90). Σε αυτά περιλαμβάνονται 10 υποχρεωτικά μαθήματα με 7,5 ECTS το καθένα και 2 μαθήματα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά με 7,5 ECTS το καθένα. Η διπλωματική εργασία αντιστοιχεί σε 30 ECTS.

Β. Περιγραφή μαθημάτων

Η ύλη των μαθημάτων μπορεί να τροποποιείται ύστερα από εισήγηση των συντονιστών και έγκριση της Ε.Δ.Ε.. Προβλέπονται τακτικές συναντήσεις των συμμετεχόντων στη διδασκαλία μαθημάτων συγγενικού γνωστικού αντικειμένου, με στόχο την εναρμόνιση του περιεχομένου κάθε μαθήματος.

Ακολουθεί το περιεχόμενο και η περιγραφή των μαθημάτων του Δ.Π.Μ.Σ.

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Η επιστήμη της Λαογραφίας: Ιστορία και Θεωρία

Στο μάθημα αυτό γίνεται μια γενικότερη εισαγωγή τόσο στη θεωρία και τη μεθοδολογία της επιστήμης της Λαογραφίας σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο όσο και στις επιμέρους θεματικές της.

- Σύντομη εισαγωγή στον ορισμό και περιεχόμενο της Λαογραφίας. Ονοματοθεσία της επιστήμης

- Ιστορικές περιόδους της Λαογραφίας. Σύντομη αναδρομή στην ιστορία της Λαογραφικής Επιστήμης. Η προεπιστημονική περίοδος, η πρωτο- επιστημονική περίοδος και η μορφή του Νικολάου Πολίτη, οι πρώτες πανεπιστημιακές έδρες λαογραφίας στην Ελλάδα και η επιστημονική θεμελίωση των λαογραφικών σπουδών, το έργο και οι συμβολές σημαντικών λαογράφων (Στίλπων Κυριακίδης, Γεώργιος Μέγας, Γεώργιος Σπυριδάκης, Δημήτριος Λουκάτος, Άλκη Κυριακίδου-Νέστορος, Μιχαήλ Μερακλής). Σύγχρονη γενιά λαογράφων 1990 κ. εξ.

- Ειδικεύσεις της Λαογραφίας. Θεωρητική - Γλωσσική - Φιλολογική - Κοινωνική - Μουσική - Ανθρωπολογική - Μουσειολογική - Νεωτερική - Αστική Λαογραφία.

- Μεθοδολογία της Λαογραφίας. Επιτόπια έρευνα - εθνογραφία και μελέτη λαογραφικών θεμάτων.

- Σύγχρονες θεωρητικές κατευθύνσεις της λαογραφικής επιστήμης.

- Η Λαογραφία και οι συγγενείς επιστήμες (ιστορία, φιλολογία, κοινωνική και πολιτισμική ανθρωπολογία, εθνολογία, κοινωνιολογία, μικρο-κοινωνιολογία, προφορική ιστορία, ψυχολογία). Συγκλίσεις και διαφοροποιήσεις.

- Η επιστήμη της Λαογραφίας στην Ελλάδα, την Ευρώπη (Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Φινλανδία, Ισπανία, Ρωσία), τις Η.Π.Α. και αλλού (Ινδία, Κίνα κ.ά.)

- Λαογραφικά ιδρύματα και μουσεία (Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία, Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, Λαογραφικά Μουσεία και Αρχεία ανά την Ελλάδα).

- Βιβλιογραφικά θέματα της Ελληνικής Λαογραφίας

- Θέματα Λαογραφίας στη σύγχρονη πόλη και στον περι-αστικό, τον αγροτικό χώρο και τον χώρο του διαδικτύου.

2. Δημόσια λαογραφία, πολιτιστική διαχείριση και πολιτιστική πολιτική: Ζητήματα οργάνωσης, διοίκησης και διαχείρισης πολιτιστικών φορέων.

Στόχος αυτού του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους φοιτητές, ως μελλοντικούς εργαζόμενους στους τομείς της δημόσιας λαογραφίας, σε καίρια θέματα που σχετίζονται με την πολιτιστική διαχείριση και την πολιτιστική πολιτική στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στο κόσμο σήμερα. Οι φοιτητές καλούνται να γνωρίσουν θεωρητικά και πρακτικά, μέσα από παραδείγματα και ασκήσεις, και να προσεγγίσουν ερευνητικά και κριτικά τη δημόσια λαογραφία, την πολιτιστική διαχείριση και την πολιτιστική πολιτική, αφού αποτελούν καίριους άξονες της επιστημονικής και επαγγελματικής τους απασχόλησης. Συγκεκριμένα, το μάθημα διερευνά τις εξής θεματικές:

- Δημόσια Λαογραφία - Λαογραφία στον δημόσιο χώρο (public folklore): Ενοσιολόγηση και ιστορία του πεδίου διεθνώς και στην Ελλάδα. Οι πολυσχιδείς ρόλοι των λαογράφων ως «δημόσιων λαογράφων», ως επιστημόνων, κρατικών ή ιδιωτικών υπαλλήλων και «ειδικών» του λαϊκού πολιτισμού. Το έργο των δημόσιων λαογράφων όσον αφορά στην αναπαράσταση, στην παρουσίαση σε νέα συμφραζόμενα και στη διάχυση του λαϊκού πολιτισμού, με εφαρμογή των προσεγγίσεων της λαογραφίας σε μη-ακαδημαϊκά ακροατήρια και με χρήση της για τη βελτίωση των αντικειμενικών συνθηκών μιας κοινότητας. Μέθοδοι έρευνας, στρατηγικές και κώδικας δεοντολογίας που αφορά στη συνεργασία μεταξύ των λαογράφων και των φορέων των πολιτισμικών στοιχείων σε θέματα αντιπροσώπευσης, ερμηνείας, τεκμηρίωσης και διάχυσης των στοιχείων αυτών στην κοινότητα.

- Πολιτιστικοί φορείς στην Ελλάδα και διεθνώς: Δημόσιοι/κρατικοί (Διευθύνσεις Υπουργείων, πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα, εθνικά μουσεία, βιβλιοθήκες κ.ά.), ιδιωτικοί (πολιτιστικά ιδρύματα, μουσεία, πολιτιστικοί κ.ά. σύλλογοι), τοπικής, περιφερειακής, κρατικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς εμβέλειας. Αλληλεπιδράσεις,

ανταλλαγές και συνέργειες μεταξύ τους στο πλαίσιο των τάσεων της διεθνοποίησης και της παγκοσμιοποίησης στους χώρους της οικονομίας και του πολιτισμού.

- Πολιτιστική διαχείριση (cultural management), ένα διεπιστημονικό πολυσχιδές πεδίο επαγγελματικής απασχόλησης, ένας αναπτυσσόμενος διεπιστημονικός και επαγγελματικός κλάδος: Εννοιολόγηση, βασικές έννοιες και αρχές που την καθορίζουν. Πολιτισμός. Βασικές αρχές οργάνωσης, διοίκησης και διαχείρισης πολιτιστικών φορέων, στους οποίους θα απασχοληθούν οι απόφοιτοι του ΠΜΣ. Θεσμικό και νομικό πλαίσιο της διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής πολιτικής στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον κόσμο.

- Φορείς διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς και της συνακόλουθης πολιτιστικής πολιτικής: Διεθνείς οργανισμοί (UNESCO), τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και οι ευρωπαϊκές συμβάσεις. Σε εθνικό επίπεδο, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού με τις επιμέρους Διευθύνσεις του εποπτεύει και διαχειρίζεται όλα τα θέματα που αφορούν στον ελληνικό πολιτισμό. Σε τοπικό επίπεδο, σημαντικό ρόλο παίζουν οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης (περιφέρειες, δήμοι).

- Πολιτιστική διαχείριση, πολιτιστική πολιτική και επικοινωνία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, με έμφαση στην ψηφιακή επικοινωνία και στη διαφήμιση.

- Πολιτισμός και οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών και της ευρύτερης ελληνικής κοινωνίας. Πολιτιστική διαχείριση και οικονομική πολιτική. Πολιτιστική βιομηχανία. Πολιτιστικός τουρισμός. Πολιτιστικό marketing, στρατηγικές προώθησης πολιτιστικών αγαθών. Καλλιέργεια γνώσεων και ανάπτυξη δεξιοτήτων των φοιτητών για την εξεύρεση πόρων (χρηματοδοτήσεις, συμμετοχή σε προγράμματα, χορηγίες κ.λπ.) για την υλοποίηση πολιτιστικών προγραμμάτων.

- Το μάθημα περιλαμβάνει και επισκέψεις των φοιτητών σε πολιτιστικούς φορείς (Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς κ.ά.), για τη γνωριμία και με τη δυνατότητα άσκησης σε αυτούς.

3. Θεωρητικές και κριτικές προσεγγίσεις για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά.

Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά (intangible cultural heritage/ICH) καθιερώθηκε παγκόσμια ως έννοια-κλειδί της Σύμβασης της UNESCO για τη διαφύλαξη της (2003). Η Σύμβαση έχει κυρωθεί από 180 κράτη, μεταξύ των οποίων και από την Ελλάδα (2006) και έχει ευρεία απήχηση στους εθνικούς και στους διεθνείς σχεδιασμούς της πολιτιστικής πολιτικής. Μέσω της εφαρμογής της Σύμβασης, ομάδες και κοινότητες αναζητούν την προβολή και τη δημόσια αναγνώριση ζωντανών και σημαντικών στοιχείων του πολιτισμού τους και προσπαθούν να τα διαφυλάξουν, να τα μεταβιβάσουν στις νεότερες γενιές και να τα διαχειριστούν με στόχο την αειφορία τους. Η ίδια η έννοια της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς ως όρος αλλά και οι τρόποι της εφαρμογής της ως θεωρίας και πρακτικής αντιμετωπίζονται κριτικά από την επιστήμη της λαογραφίας, γεγονός το οποίο διερευνάται στο παρόν μάθημα. Η ενασχόληση των λαογράφων με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά έχει ξεκινήσει δυναμικά

στη χώρα μας κατά την τελευταία δεκαετία περίπου, στη βάση της προϋπάρχουσας παράδοσης της λαογραφίας στην Ελλάδα, ενώ αυξάνει και ενδυναμώνεται ως κύριος χώρος ερευνητικής και επαγγελματικής ενασχόλησης των λαογράφων. Στο παρόν μάθημα διερευνώνται οι ακόλουθες θεματικές:

- Άυλη πολιτιστική κληρονομιά: Εννοιολογήσεις και πεδία που περιλαμβάνει. Το ιστορικό της δημιουργίας της Σύμβασης για τη διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO και οι λοιπές συναφείς συμβάσεις. Η διοικητική δομή της Σύμβασης και η διασύνδεσή της με τις εθνικές δομές για την εφαρμογή της στην Ελλάδα.

- Πολιτιστική ή πολιτισμική κληρονομιά; Η έννοια της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και η σχέση της με την υλική κληρονομιά. Κριτικές προσεγγίσεις στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά (critical heritage studies) και η σχέση της με τη δημόσια λαογραφία. Κριτικός διάλογος της λαογραφίας, της εθνολογίας, της ανθρωπολογίας και άλλων όμορων επιστημών για την έννοια, τη θεωρία και τις πρακτικές εφαρμογές της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Μέσω της προσπάθειας των φορέων να διαφυλάξουν τα στοιχεία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς τους ζωντανά για τις επόμενες γενιές, αναδιαμορφώνεται η σχέση τους με τις ίδιες τις πρακτικές τους, αναδιαμορφώνονται οι πρακτικές καθεαυτές αλλά και τα υποκείμενα που τις ασκούν. Κριτική προσέγγιση του θέματος της προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω της «φεστιβαλοποίησης» και της «θεαματοποίησής» της.

- Η εφαρμογή της Σύμβασης στην Ελλάδα από τη Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (Δι.ΝΕ.ΠΟ.Κ.) του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Οι στόχοι και οι προτεραιότητες για τη μελέτη, διαφύλαξη και ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας. Στοιχεία που βρίσκονται σε κίνδυνο. Καλές πρακτικές για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά στην Ελλάδα (και διεθνώς).

- Το Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας. Τα στοιχεία που είναι εγγεγραμμένα σε αυτό (κριτική επισκόπηση). Η διαδικασία, οι απαιτήσεις και η δεοντολογία συγκρότησης των δελτίων καταχώρισης των στοιχείων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στο Εθνικό Ευρετήριο (με πρακτική εξάσκηση των φοιτητών).

- Οι Αντιπροσωπευτικοί Κατάλογοι της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO και η διαδικασία καταχώρισης στοιχείων του Εθνικού Ευρετηρίου σε αυτούς. Η σημασία της παγκόσμιας αναγνωρισιμότητας και προβολής των στοιχείων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς σε τοπικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.

- Οι προτεραιότητες του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού για τη μελέτη, διαφύλαξη και ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας: Παραδοσιακά Επαγγέλματα και Τέχνες. Αγροδιατροφική κληρονομιά. Λαϊκές γιορτές και δρώμενα. Μουσικές, χορευτικές κ.ά. παραστάσεις. Πολιτισμικά τοπία, με έμφαση στον αγροτικό χώρο. Στοιχεία που διατρέχουν κίνδυνο εξαφάνισης και πολιτιστικές πολιτικές για τη διάσωση και την ενδυνάμωσή τους. Τα ακαδημαϊκά λαογραφικά μουσεία και αρχεία ως χώροι συγκρότησης, μελέτης, διαφύλαξης και μεταβίβασης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

- Η σημασία των κοινοτήτων ως κομβικού παράγοντα για την έννοια και την πρακτική της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Άυλη πολιτιστική κληρονομιά, συλλογική μνήμη και ταυτότητα τοπικών, εθνοπολιτισμικών και διασπορικών κοινοτήτων. Άυλη πολιτιστική κληρονομιά και κοινοτική βιωσιμότητα και αειφορία. Ζητήματα εξουσίας και ανταγωνισμού μεταξύ ομάδων και κοινοτήτων, εντάσεις και αντιπαράθεσεις για στοιχεία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Παραδείγματα από τον ελληνικό και τον διεθνή χώρο. Η δημιουργία τοπικών ή/και θεματικών Ευρετηρίων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς σύμφωνα με τις αρχές και τη μεθοδολογία της Σύμβασης (UNESCO 2003).

- Ο ρόλος των λαογράφων στην καθοδήγηση της προετοιμασίας των δελτίων και γενικότερα, σε θέματα πολιτιστικής πολιτικής που συνδέονται με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά. Συνεργασία με τους φορείς των στοιχείων, επιστημονική και ηθική δεοντολογία (παραδείγματα καλών πρακτικών). Η ενασχόληση με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά στο πλαίσιο της Σύμβασης της UNESCO είναι το πεδίο εκείνο το οποίο κατ'εξοχήν παρέχει την ευκαιρία στους φοιτητές να διαπιστώσουν και να διαχειριστούν τις πολλαπλές και συχνά αντικρουόμενες απαιτήσεις και τους ρόλους που καλούνται να φέρουν εις πέρας: ως λαογράφοι - δημόσιοι ή ιδιωτικοί υπάλληλοι, ως επιστημονικοί ερευνητές, ως συνεργάτες ή ακόμη και ως μέλη μιας ομάδας φορέων ενός πολιτισμικού στοιχείου.

4. Μεθοδολογία εθνογραφικής και αρχειακής έρευνας

Σε αυτό το εισαγωγικό μάθημα εστιάζουμε στις διάφορες μεθόδους έρευνας, τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιήσει ο λαογράφος, προκειμένου να μπορέσει να προσεγγίσει πληρέστερα το πολυσχιδές αντικείμενο του λαϊκού πολιτισμού. Γίνονται αναφορές τόσο στις παλιότερες μεθοδολογικές προσεγγίσεις της ελληνικής λαογραφίας όσο και στις σύγχρονες, που στοχεύουν σε μια διεπιστημονική ολιστική προσέγγιση των κοινωνικών φαινομένων. Ειδικότερα θα μας απασχολήσουν:

- Οι μέθοδοι που ακολουθήσαν οι λαογράφοι κατά τον 20ό αιώνα. Η ιστορικο-συγκριτική μέθοδος και η εξελικτική μέθοδος του Νικολάου Πολίτη, ο Στίλπων Κυριακίδης και η ιστορική μέθοδος, ο Γεώργιος Μέγας, η φιλολογική προσέγγιση και η ιστορικο-γεωγραφική θεωρία, η εθνογραφική μέθοδος του Δημητρίου Λουκάτου, η κοινωνικο-ιστορική μέθοδος του Μιχαήλ Μερακλή, η ιστορικο-ανθρωπολογική μέθοδος της Άλκης Κυριακίδου, οι σύγχρονες διεπιστημονικές και πολυεπιστημονικές προσεγγίσεις στην ελληνική λαογραφία (π.χ. η πολυτοπική εθνογραφία). Ο μετασχηματισμός των λαογραφικών μεθοδολογικών εργαλείων: από τη λημματογραφική/λημματοθετική μέθοδο στην κοινωνικο-ιστορική μέθοδο και την ολιστική προσέγγιση των πολιτισμικών φαινομένων.

- Στη συνέχεια θα αναλυθεί το θεωρητικό πλαίσιο της ποιοτικής κοινωνικής έρευνας με αναφορά σε βασικές θεωρητικές σχολές (Θετικισμός, Κριτική θεωρία, Φαινομενολογία, Ερμηνευτική, Κοινωνικός Κονστρουκτιβισμός, Κριτικός Ρεαλισμός).

- Μέθοδοι συλλογής και επεξεργασίας ποιοτικών δεδομένων (έρευνα πεδίου, παρατήρηση και συμμετοχική παρατήρηση, συνεργατική λαογραφία, συνεντεύξεις,

ομάδες εστίασης, ανάλυση λόγου, ανάλυση περιεχομένου κ.ά.)

- Ηθική και δεοντολογία στην ποιοτική κοινωνική έρευνα.

- Ποσοτική έρευνα: βασικά χαρακτηριστικά και χρησιμότητα για τη λαογραφική έρευνα. Η συνδυαστική προσέγγιση ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας.

- Αρχειακή εθνογραφία: η έρευνα των αρχείων και η αξιοποίησή τους για τη συγκρότηση, τη διαφύλαξη και τη διάχυση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η ανάλυση περιεχομένου των εθνογραφικών μαρτυριών. Τα 'ζωντανά' λαογραφικά αρχεία.

- Στο μάθημα θα υπάρχουν και υποχρεωτικά σεμινάρια/ασκήσεις επιτόπιας έρευνας στον αγροτικό και τον αστικό χώρο, καθώς και άσκηση στο Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο του ΕΚΠΑ.

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κοινότητες και ταυτότητες στον αγροτικό και στον αστικό χώρο.

Στο μάθημα αυτό εξετάζεται η πολλαπλή έννοια της κοινότητας τόσο στον αγροτικό όσο και τον αστικό χώρο. Θα εξεταστούν τα εξής ζητήματα:

- Η έννοια της παραδοσιακής κοινότητας (η κοινότητα ως φυσικός χώρος, ως κοινωνικός και πολιτισμικός χώρος). Η ιστορική διαδρομή του θεσμού των ελληνικών κοινοτήτων από το Βυζάντιο και στη συνέχεια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του ελεύθερου Ελληνικού Κράτους. Τα βασικά γνωρίσματα της ελληνικής παραδοσιακής κοινότητας (18ος-αρχές 20ού αιώνα): οικονομία αυτοσυντήρησης, κοινωνικές και ηθικές αξίες, παραγωγή στηριγμένη στην οικιακή βάση, κάθετη κοινωνική διαστρωμάτωση, ισχυρό αξιακό πρόσημο στις έννοιες της συγγένειας, της οικογένειας, του κοινωνικού φύλου και του ηλικιακού παράγοντα, δίκτυα αλληλεγγύης, σχέσεις αλληλοβοήθειας. Ιστορικά και εθνογραφικά παραδείγματα και ανάλυσή τους.

- Κοινότητα και κοινοτισμός σε άλλες επιστήμες (ιστορία, νομική, ανθρωπολογία, κοινωνιολογία κ.λπ.). Κριτική ανάλυση τω σχολών σκέψης των σχετικών με το φαινόμενο του κοινοτισμού.

- Κοινότητες και κοινοτισμός στον αστικό χώρο. Η γειτονιά ως κοινωνικός χώρος που περιλαμβάνει ανθρώπους με παρεμφερή δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά. Οι ποικίλες και διαφορετικές προσλήψεις του όρου «γειτονιά» και οι κοινωνικές και πολιτισμικές νοηματοδοτήσεις του. «Αστικά χωριά» εσωτερικών μεταναστών. Κοινότητες μεταναστών και προσφύγων στις ελληνικές πόλεις.

- Μετανάστευση και διασπορά. Η έννοια της μετανάστευσης (εσωτερική και εξωτερική). Η έννοια της προσφυγιάς. Η έννοια της διασποράς. Παράλληλα θα παρουσιαστούν στοιχεία για την ελληνική διασπορά του 20ού αιώνα στη Γερμανία, στην Αμερική και την Αυστραλία και τη δημιουργία εκεί διασπορικών κοινοτήτων. Θα αναλυθούν γενικότερα στοιχεία (εργασία, οικονομία, έθιμα, γάμος, γέννηση, θάνατος, ψυχαγωγία, συγγενικοί και φιλικό δεσμοί) των διασπορικών κοινοτήτων.

- Συμβολικές κοινότητες. Η διάλυση του κοινοτικού συστήματος και η απομάκρυνση από τον φυσικό χώρο

της κοινότητας με τη μεταφορά τμημάτων του πληθυσμού στα αστικά κέντρα ή σε άλλες χώρες του κόσμου επέφερε και διάλυση των παραγωγικών και κοινωνικών σχέσεων με αναφορά στον χώρο της παραδοσιακής κοινότητας. Δημιουργήθηκαν άλλες συμβολικές και φαντασιακές κοινότητες, όπως σύλλογοι και αδελφότητες που με διάφορες εκδηλώσεις τους (συναντήσεις, πανηγύρια, ανταμώματα) επανασυγκροτούν την οριστικά διαλυμένη -όσον αφορά τα χωρικά πλαίσια- κοινότητα σε διάφορα άλλα μέρη του κόσμου. Στο μάθημα θα εξεταστούν περιπτώσεις από τον ελληνικό αστικό χώρο.

- Διαδικτυακές κοινότητες. Σήμερα, περισσότερο παρά ποτέ στο παρελθόν βρίσκονται σε ανάπτυξη οι εικονικές κοινότητες. Θα εξεταστούν ζητήματα διαδικτυακής εθνογραφικής έρευνας σε «Ψηφιακούς Τόπους Λαογραφικής Αναφοράς», αναδεικνύοντας τη σημασία και το εύρος των «κοινοτήτων» χρηστών στο διαδίκτυο (ποικίλες ιστοσελίδες) όσο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media), για την προβολή των εικονικών κοινοτήτων, την ενίσχυση των δεσμών με τον τόπο καταγωγής και για την ενδυνάμωση των σχέσεων των μελών της κοινότητας.

2. Λαϊκή τέχνη και λαογραφικά μουσεία. Οργάνωση και επιμέλεια εκθέσεων - πρακτική άσκηση.

Ποιος είναι ο ρόλος των λαογραφικών μουσείων στη σύγχρονη πραγματικότητα; Στο ερώτημα αυτό θα δώσουμε απάντηση μέσα από τη θεωρητική και πρακτική ενασχόληση με ζητήματα τέχνης και τεχνικής των εκθεσιακών πρακτικών στα λαογραφικά μουσεία από την ίδρυσή τους έως και τις μέρες μας. Αν και το αντικείμενο του μαθήματος είναι η σύγχρονη μουσειακή πρακτική των λαογραφικών μουσείων και η διαχείριση των συλλογών τους, τα θέματα αυτά θα προβληθούν στην ιστορική τους διάσταση με εστίαση στην καταγραφή των πολλαπλών νοηματοδοτήσεων του όρου «Λαϊκή Τέχνη» και της διαχείρισης των προϊόντων της στο χώρο του λαογραφικού μουσείου.

Ζητήματα που θα μάς απασχολήσουν είναι:

- Η σύνδεση της λαϊκής τέχνης προπολεμικά με τα έργα των χεριών του αγροτικού κόσμου και η διαχείρισή της από το Μουσείο Ελληνικών Χειροτεχνημάτων (1918). Η συμβολή των βιοτεχνικών εκθέσεων του Λυκείου των Ελληνίδων και των Δελφών στη διαμόρφωση μιας παγιωμένης εκθεσιακής πρακτικής και διαχείρισης της λαϊκής τέχνης στα πρώτα λαογραφικά μουσεία.

- Μεταπολεμικά, η μετάβαση από την αισθητική θεώρηση του υλικού προβιομηχανικού πολιτισμού στην ολιστική προσέγγιση του με την εφαρμογή των ανθρωπολογικών θεωρήσεων του υλικού πολιτισμού. Ο βιογραφικός λόγος των αντικειμένων, η διάδραση με τον παραγωγό και τον καταναλωτή τους, η παρακολούθησή τους στην κοινωνική τους κυκλοφορία και η ανάδειξή τους σε σημαίνοντα πολιτισμικό δείκτη, οι πολλαπλές όψεις της υλικότητάς τους.

- Η ανάγκη επικαιροποίησης του ρόλου των τοπικών λαογραφικών μουσείων στη σημερινή πραγματικότητα με εστίαση στον κοινωνικό και διαμεσολαβητικό ρόλο τους. Η σύνδεση των λαογραφικών μουσείων με την τοπική και βιώσιμη ανάπτυξη. Η οικονομική αξία τους σε επίπεδο μικρο και μακρο οικονομίας για την τοπική κοινωνία.

- Η τέχνη και η τεχνική της μουσειακής έκθεσης ως συνολική διαδικασία και αποτέλεσμα συνέργειας και συλλογικής εργασίας: ο προσδιορισμός του βασικού αφηγηματικού άξονα, μέθοδοι και πρακτικές για την υλοποίησή του, οι ερμηνευτικές προσεγγίσεις, ο χωρικός και ο νοηματικός σχεδιασμός, η συγγραφή μουσειακών κειμένων, η χρήση διαφόρων ερμηνευτικών μέσων.

Η εξοικείωση των φοιτητριών και των φοιτητών με ζητήματα διαχείρισης των λαογραφικών μουσείων θα γίνει α) μέσα από τη μελέτη των πρακτικών τριών λαογραφικών μουσείων - του Λαογραφικού και Εθνομολογικού Μουσείου Μακεδονίας - Θράκης (ΛΕΜΜΘ), του Πελοποννησιακού Λαογραφικού Ιδρύματος και του Λαογραφικού Ιστορικού Μουσείου Λάρισας -, και β) την άσκησή τους τόσο στην πρακτική εφαρμογή της θεωρητικής κατάρτισης με την ανάληψη ρόλων σε μικρό εκθεσιακό project, όσο και γ) στην κριτική ανάλυση εκθέσεων λαογραφικών μουσείων που θα επισκέπτονται στη διάρκεια του εξαμήνου.

3. Ανάλυση αφηγηματικού λόγου: Λαογραφική έρευνα και εφαρμογές.

Οι σύγχρονες προσεγγίσεις της αφήγησης δείχνουν μια ευρεία πλέον χρήση του όρου, ώστε να μιλάμε για μια αφηγηματική στροφή (narrative turn) στις ανθρωπιστικές σπουδές, τις κοινωνικές επιστήμες αλλά και ευρύτερα στον δημόσιο λόγο. Σε αυτά τα πλαίσια και με βάση τα νέα δεδομένα της επιστημονικής σκέψης αλλά και της καλλιτεχνικής δημιουργίας, το μάθημα αναπτύσσεται σε τρεις κατευθύνσεις:

- α) Εστιάζει στο πεδίο της αφηγηματικής ανάλυσης, με έμφαση στη λαογραφική έρευνα της αφήγησης αλλά και τη συμβολή άλλων κλάδων (λογοτεχνική θεωρία, αφηγηματική ψυχολογία, εθνογραφία της ομιλίας, προφορική ιστορία). Σε αυτό το πλαίσιο παρουσιάζει το βασικό εννοιολογικό και θεωρητικό πλαίσιο στην έρευνα της λαϊκής αφήγησης και παρέχει μία επισκόπηση για τις εξελίξεις και τους βασικούς σταθμούς της στην ελληνική και διεθνή λαογραφία.

- β) Συνδέει τις σπουδές στη λαϊκή αφήγηση με τη διδασκαλία και μάθηση στον χώρο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, παρέχει παραδείγματα εφαρμογών των λαϊκών αφηγηματικών ειδών, από τις λαϊκές παροιμίες και τα μαγικά παραμύθια έως τους σύγχρονους θρύλους, τα αστεία και τα ανέκδοτα, στην εκπαιδευτική διαδικασία, μέσα από τη λειτουργία της προφορικότητας και των γλωσσικών, ποιητικών και πολιτισμικών στοιχείων που οι λαϊκές αφηγήσεις περιέχουν.

- γ) Εξετάζει τη λαϊκή αφήγηση υπό το πρίσμα της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας με έμφαση στη σχέση λόγου και εικόνας αλλά και το πέρασμα στην ποπ κουλτούρα, την ηλεκτρονική προφορικότητα και τις αφηγηματικές μορφές του διαδικτύου και των ΜΜΕ.

4. Θρησκευτική Λαογραφία: Εθίμα και δρώμενα στον κύκλο του χρόνου και της ζωής στον αγροτικό και στον αστικό χώρο.

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται με μια κοινωνική οπτική παραδοσιακές και σύγχρονες εθιμικές μορφές στον αγροτικό και τον αστικό χώρο. Το μάθημα εστιάζει στα εξής πεδία:

- Κύκλος της ζωής (γέννηση - γάμος - θάνατος) στην παραδοσιακή κοινωνία. Ο γάμος του ζευγαριού, η γέννηση, η βάπτιση των παιδιών του και ο θάνατος αποτελούσαν στον παλαιότερο αγροκτηνοτροφικό, λαϊκό πολιτισμό μας διακριτές και αλληλοδιάδοχες εθιμικές στιγμές. Ανάλυση των διαβατηρίων τελετών που όριζαν τον κύκλο της ζωής στις παραδοσιακές κοινωνίες βάσει νεότερων θεωρητικών σχημάτων και μεθοδολογικών εργαλείων.

- Μετασηματισμοί στα έθιμα του κύκλου της ζωής: στη γέννηση (μετακίνηση του τοκετού από το σπίτι στο μαιευτήριο, ο «σαραντισμός»), που έχει γίνει μισός, και διαρκεί είκοσι μέρες, τα προσφερόμενα εκεί δώρα και κεράσματα που ακολουθούν την δική τους εθιμοταξία), στον γάμο (η πρακτική των λεγομένων «γαμοβαπτίσεων», η επικράτηση του πολιτικού γάμου κατά τα τελευταία χρόνια για οικονομικούς λόγους) αλλά και στα έθιμα του θανάτου και της κηδείας. Σήμερα κυρίαρχη είναι η λειτουργία των γραφείων τελετών που καθορίζουν πλέον και ομογενοποιούν την εθιμοταξία της κηδείας και του μνημοσύνου αλλά και φροντίζουν για την εφαρμογή νεότερων πρακτικών, που εκφράζουν ιδεολογικές προτιμήσεις (π.χ. περιπτώσεις αποτέφρωσης).

- Ετήσιος εορτολογικός κύκλος. Γιορτές χειμώνα, καλοκαιριού, άνοιξης, φθινοπώρου. Οι οικονομικές, κοινωνικές και εργασιακές ιδιαιτερότητες/Ο οικονομικός, κοινωνικός και εργασιακός χαρακτήρας των αγροκτηνοτροφικών κοινοτήτων. Θα αναλυθούν οι παλαιότερες εθιμοταξίες σημαντικών εορτών του αγροτικού χώρου.

- Δρώμενα. Θα αναλυθεί η έννοια και η σημασία των δρωμένων στον ελλαδικό χώρο αρχικά και μετέπειτα θα προβούμε σε συγκριτική μελέτη με εθιμικά δρώμενα άλλων βαλκανικών λαών ώστε να ανιχνευθούν συνέχειες αλλά και διαφοροποιήσεις μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα θα μας απασχολήσουν οι ακόλουθες θεματικές:

- Πρωτοβάθμιες μορφές θεάτρου: Δρώμενα, εθιμικές μικροπαραστάσεις με μαγικο-αναλογικό χαρακτήρα, ευετηρικό (Πρωτοχρονιά, Άνοιξη) και με βασικά θέματα: Θάνατος-ανάσταση-γάμος (Καλόγερος Θράκης, Μωμόγεροι Πόντου, Ρογκατσάρια Μακεδονίας και Θεσσαλίας, Ζαφείρης Ηπείρου, Λειδινός Αίγινας κ.λπ.).

- Αποκριά: Πυκνή παρουσία δρωμένων με μεταμφιέσεις, γαμήλιες πομπές, δίκες, λαϊκές κωμωδίες (ομιλίες), παραστάσεις από κρητικό θέατρο.

- Ο λατρευτικός και μαγικός σκοπός των εκδηλώσεων: να υποβοηθήσει τον ερχομό της Άνοιξης και να εξασφαλίσει βλάστηση και σοδειά.

- Μορφές του δημόσιου τελετουργικού (παρελάσεις, δοξολογίες, επιθεωρήσεις αγηνάτων και καταθέσεις στεφάνων κ.λπ.), οι οποίες στον ελληνικό αστικό χώρο συχνά συνδέονται άμεσα με τη θρησκευτική συμπεριφορά και την εκκλησιαστική λατρευτική ζωή και πράξη.

- Νεογιορτές. Θα αναλυθούν οι επιβιώσεις στοιχείων και ο εμπλουτισμός τους, οι αλλαγές και οι μετασηματισμοί - όπως η αποσύνδεση από τις παραδοσιακές ασχολίες - και η εισαγωγή νέων στοιχείων, αλλά και οι νέες εορτές (π.χ. του αγίου Βαλεντίνου ως προσάτη των ερωτευμένων), σε σχέση με τις μορφές του δημόσιου τελετουργικού που εμπλέκονται στην εθιμοταξία των εορτών του ετήσιου κύκλου.

- Αγροτο-αστικό δίπολο. Θα αναλυθούν οι τρόποι επιβίωσης εθίμων του αγροκτηνοτροφικού χώρου στο άστυ. Πρόκειται για κατάλοιπα της «νόθας» αστικοποίησης των ελληνικών αστικών πληθυσμών, ιδιαίτερα στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Έμφαση θα δοθεί στο πώς συνδέεται η τάση αυτή με την πολιτισμική ταυτότητα επιμέρους πληθυσμιακών ομάδων με κοινή καταγωγή, ιδιαίτερα μέσα από εθνοτοπικούς συλλόγους, στα πλαίσια του κινήματος του φολκλορισμού.

- Φολκλορικές εκδηλώσεις και θεάματα - φολκλορισμός. Ο φολκλορισμός ως βασικός τρόπος διαχείρισης της παράδοσης, καθώς μεγάλο μέρος της εικόνας που ο μέσος άνθρωπος έχει για το πολιτισμικό παρελθόν του στηρίζεται σε φολκλοριστικού τύπου αναπαραστάσεις του παρελθόντος. Έμφαση θα δοθεί στην έννοια του φολκλορισμού και πώς εκδηλώνεται: αντικείμενα, καταστάσεις με είδη παραδοσιακά, ρουχισμός, δημόσιες εκδηλώσεις, με μουσική και χορό από τους δήμους, δρώμενα που οργανώνονται από συλλόγους και φορείς.
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Λαϊκός πολιτισμός και Εκπαίδευση

Το μάθημα στοχεύει οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να κατανοήσουν τη σύνδεση του λαϊκού πολιτισμού με την τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση μέσα από την οπτική των σύγχρονων λαογραφικών σπουδών και των επιστημών της εκπαίδευσης.

Θεματικές του μαθήματος αποτελούν:

- Παράδοση και νεωτερικότητα στο λαϊκό πολιτισμό: Κοινωνικοϊστορική ανάλυση.

- Άυλη πολιτιστική κληρονομιά: Η εκπαίδευση ως βασικός θεσμός της διαφύλαξης της ζωντανής λαϊκής παράδοσης στη Σύμβαση της UNESCO (2003).

- Η παρουσία του λαϊκού πολιτισμού στα σχολικά εγχειρίδια του δημοτικού σχολείου.

- Πρόγραμμα διδασκαλίας του Λαϊκού Πολιτισμού στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Αντικείμενο, στόχοι, μέθοδος, υλοποίηση, αξιολόγηση.

- Συγκριτική λαογραφία και διαπολιτισμική εκπαίδευση.

- Η βιογραφική/βιοματική μέθοδος στη διδακτική πράξη.

- Λαϊκός πολιτισμός και θεατρική αγωγή: Δραματοποίηση λαϊκών δρωμένων στην εκπαίδευση.

- Εκπαιδευτικές δράσεις για τον λαϊκό πολιτισμό σε ιστότοπους νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων: παρουσίαση και ανάλυση αποτελεσμάτων πανελληνίας έρευνας.

- Καινοτόμα Εκπαιδευτικά Προγράμματα με θέματα από το λαϊκό πολιτισμό.

- Μεθοδολογία σχεδίων διδασκαλίας Λαογραφίας και Οπτικής Εθνογραφίας. Καθορισμός σκοπών και γενικών (γνωστικών, συναισθηματικών, ψυχοκινητικών) και ειδικών στόχων. Καλλιέργεια δεξιοτήτων και αξιών ζωής, όπως η συλλογικότητα, η συνεργασία, η αλληλεγγύη και ο σεβασμός στην πολιτισμική και έμφυλη διαφορετικότητα, η μετασηματιστική διαπολιτισμική ικανότητα, η κριτική σκέψη και δημιουργικότητα.

- Αναζήτηση, κριτική ερμηνεία και παραγωγή φωτογραφικών και οπτικοακουστικών εθνογραφικών τεκμηρίων από τους/τις μαθητές/ήτριες. Διαδικτυακές πηγές

φωτογραφικών και οπτικοακουστικών εθνογραφικών δεδομένων και λαογραφικής βιβλιογραφίας.

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες ως ερευνητές - λαογράφοι.

- Σχέδια διαπολιτισμικής διδασκαλίας με εστίαση στις τελετουργίες, τα έθιμα και τον υλικό πολιτισμό με τη μέθοδο της Λαογραφίας και Οπτικής Εθνογραφίας

- Παραγωγή πολυτροπικών κειμένων με εστίαση σε θέματα από το λαϊκό πολιτισμό με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών.

2. Υλικός πολιτισμός και Λαογραφία: ταυτότητες, κατανάλωση, αειφορία.

Στο μάθημα αυτό αρχικά γίνεται μια σύντομη θεωρητική εισαγωγή στην έννοια και τις μεθόδους έρευνας του υλικού πολιτισμού από την πλευρά της Λαογραφίας, αλλά και άλλων συγγενών επιστημών. Στη συνέχεια, και αφού οι φοιτητές και οι φοιτήτριες έχουν κατανοήσει το περιεχόμενο του υλικού πολιτισμού, συνεχίζουμε με το ειδικότερο θέμα της κατανάλωσης εξετάζοντας, πέρα από τα οικονομικά, κυρίως τα κοινωνικά και πολιτισμικά της συμφοραζόμενα. Το μάθημα εστιάζει στα εξής σημεία:

- Θεωρητικές προσεγγίσεις του υλικού πολιτισμού στην Ελλάδα: Οι πρώτοι λαογράφοι και τα αντικείμενα του υλικού βίου και της λαϊκής τέχνης. Η συμβολή του Γεωργίου Μέγα στη μελέτη του υλικού πολιτισμού. Εξωακαδημαϊκή Λαογραφία και η μελέτη του υλικού πολιτισμού (Αγγελική Χατζημιχάλη, Δημήτριος Λουκόπουλος). Νεότερες διεπιστημονικές λαογραφικές μελέτες, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, όπου γίνεται εκτενώς λόγος για την έρευνα και μελέτη του υλικού πολιτισμού, για τα υλικά αντικείμενα και τη χρηστικότητα τους, τις πολλαπλές όψεις της υλικότητας, τις βιογραφικές διαδρομές και τις «κοινωνικές ζωές» των αντικειμένων.

- Θεωρητικές προσεγγίσεις του υλικού πολιτισμού από τη σκοπιά των κοινωνικών επιστημών και κυρίως της ανθρωπολογίας: θεωρίες της «κοινωνικής ζωής των αντικειμένων» του Arradurai και της «πολιτισμικής βιογραφίας των πραγμάτων» του Korytoff, του Miller και του Bourdieu. Γενικότερα θα γίνει αναφορά σε όλες τις σχολές θεωρητικής σκέψης για τον υλικό πολιτισμό από τον 19ο αιώνα έως σήμερα που σε πολύ μεγάλο βαθμό μετέβαλαν τις παλιότερες στατικές και σε μεγάλο βαθμό ουσιοκρατικές θεωρήσεις των αντικειμένων προς συνολικότερες και δυναμικότερες προσεγγίσεις, ανοίγοντας και καινούργια πεδία μελέτης της υλικής ζωής.

- Κατανάλωση και καταναλωτικές πρακτικές στον ελληνικό παραδοσιακό πολιτισμό (18ος-μέσα 20ού αιώνα). Βασικές όψεις της κατανάλωσης (διατροφή, ενδυμασία, καθημερινότητα και συμβολισμοί των διατροφικών αγαθών). Η σημασία της αυτοπαραγωγής για τις παραδοσιακές κοινότητες. Η έννοια και η σημασία της οικιακής οικονομίας.

- Σύγχρονες καταναλωτικές τάσεις: υπερκατανάλωση, επίδειξη και κοινωνικό κύρος μέσα από τις καταναλωτικές διαδικασίες. Η σημασία των επείσαστων τάσεων στη διατροφή και την ένδυση και η μίμηση ρόλων και προτύπων ζωής από το εξωτερικό, όπως αναπτύχθηκε κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

- Προσέγγιση και ανάλυση των όρων «αειφόρος ανάπτυξη» και «αειφορία», όροι που ταυτίζονται με την

βελτίωση της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής, μέσα στο πλαίσιο της λειτουργίας των οικοσυστημάτων που υποστηρίζουν τη ζωή.

- Ανάλυση της ισορροπίας των τριών πυλώνων της αειφορίας (περιβάλλον-κοινωνία-οικονομία) που υπήρχε στις παραδοσιακές κοινωνίες. Οικολογική λαογραφία.

- Η σημερινή άνιση ανάπτυξη των τριών πυλώνων της αειφορίας, αφού μόνον αυτός της οικονομίας φαίνεται να ενισχύεται κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ αντίθετα το περιβάλλον και η κοινωνία φαίνεται να υποχωρούν. Τρόποι δημιουργικής αξιοποίησης με βάση παραδείγματα από τον παραδοσιακό πολιτισμό σήμερα με δεδομένο το ότι η οικονομία προορίζεται για την κοινωνία και εξαρτάται από τη σχέση με το περιβάλλον.

- Εκπαιδευτικές εφαρμογές στην δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στο μάθημα θα συζητηθούν προτάσεις και σχέδια μετεξέλιξης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη. Επίσης, στο μάθημα θα συζητηθούν και σχετικά σχέδια διδασκαλίας.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1. Ψηφιακή Λαογραφία

Κοινό τόπο στις διεθνείς λαογραφικές σπουδές αποτελεί πια το γεγονός ότι η τεχνολογική εξέλιξη δεν συνιστά παράγοντα απομάκρυνσης του ανθρώπου από τις καταβολές του· αντίθετα, τόσο αυτή όσο και η ζώσα παράδοση, προσαρμόζονται ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των ανθρώπων για έκφραση και επικοινωνία, όπως αυτές διαμορφώνονται στο εκάστοτε ιστορικό πλαίσιο. Ο λαϊκός πολιτισμός εξελίσσεται, προσαρμόζεται και ενσωματώνει τα νέα δεδομένα της κάθε εποχής. Το αντικείμενο της λαογραφίας εξακολουθεί να διευρύνεται, αναγνωρίζοντας πλέον τη συμβολή του διαδικτύου στη δημιουργία νέων μορφών λαϊκού πολιτισμού, αλλά και την αποτελεσματικότητά του στη διάσωση και διάδοση πολλών από τις παραδοσιακές μορφές του. Η σχέση τεχνολογίας και λαϊκού πολιτισμού δεν είναι επομένως ανταγωνιστική, αφού η τεχνολογία κάθε εποχής εμπεριέχεται στον λαϊκό πολιτισμό. Η επιστήμη του λαϊκού πολιτισμού, η λαογραφία, όπως και άλλες ανθρωπολογικές επιστήμες, έχει προ πολλού διαγνώσει τη σταδιακή διαδικασία της αποδοχής και ένταξης των τεχνολογικών επιτευγμάτων του ανθρώπου στον καθημερινό του βίο, αλλά και την αποτύπωση της συμπίεσης αυτής στις κάθε λογής σκέψεις, εκφράσεις και δημιουργήματα του λαϊκού ανθρώπου.

Ο ψηφιακός, εικονικός εν πρώτοις, κόσμος, αλλά και η ηλεκτρονική επικοινωνία ευρύτερα, οφείλει να προσεγγίζεται από τους σύγχρονους ερευνητές ως πεδίο πολιτισμού και όχι απλώς ως επαναστατική τεχνολογία. Αν και η αρχική προσέγγιση στα νέα τεχνολογικά δεδομένα υπήρξε μάλλον εργαλειακή, καθώς τα οφέλη τους ήταν ιδιαίτερα εμφανή, συγκρινόμενα με το παρελθόν (π.χ. ως προς την αποθήκευση και την ταξινόμηση του υλικού), γρήγορα διαφάνηκε και η επίδραση που το νέο, εικονικό, περιβάλλον επέφερε: όχι μόνο στη διαδικασία διάχυσης, μετάδοσης και επεξεργασίας φαινομένων του λαϊκού πολιτισμού, αλλά και στη δυνατότητα δημιουργίας νέων μορφών, οι οποίες ως μοναδικό βιότοπο δεν είχαν άλλον από εκείνον του ψηφιακού κόσμου. Στην περίπτωση της

λαογραφίας, επιστήμης που ανέκαθεν μελετούσε το οικείο, η προσέγγιση αυτή οφείλει να λάβει υπόψη ότι το -σαφώς πολιτισμικό- υλικό που κυκλοφορεί στον εικονικό κόσμο αποτελεί και το ίδιο αντικείμενο ενδεδειγμένου εξετασμού και, μάλιστα, με όρους που εξετάζουν το υλικό αυτό *per se*, ακριβώς κάτω από τις συνθήκες μέσα στις οποίες διαμορφώνεται και εξελίσσεται.

Με ποιον τρόπο όμως προσεγγίζεται μεθοδολογικά το νέο περιβάλλον του διαδικτύου; Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τα εργαλεία είναι κοινά, προσαρμοσμένα μόνο στις ιδιαιτερότητες του εκάστοτε πεδίου. Έτσι για τη μελέτη διαδικτυακών κοινοτήτων εφαρμόζεται η «επιτόπια εθνογραφική έρευνα», η οποία αποδίδεται με τον όρο «ψηφιακή εθνογραφία», ενώ η μέθοδος προσέγγισης του λαογραφικού πραγματολογικού υλικού έχει ονομαστεί ψηφιακή λαογραφία (e-folklore). Η ψηφιακή λαογραφία είναι λοιπόν ο κλάδος της επιστήμης που αξιοποιεί μεν, -όχι πάντα υποχρεωτικά,- τα νέα δεδομένα των επικοινωνιακών τεχνολογιών για να προσεγγίσει το ερευνητικό της αντικείμενο, τα αντιμετωπίζει δε αυτά ως ένα ιδιαίτερο ερευνητικό πεδίο που δεν μπορεί να μελετηθεί έξω από τις 'φυσικές' συνθήκες ύπαρξης και λειτουργίας του. Στο ερευνητικό της πεδίο εμπίπτουν διάφορα αντικείμενα, όπως τα ποικίλου περιεχομένου μηνύματα που κυκλοφορούν στο περιβάλλον του διαδικτύου, τα οποία έχουν αποτελέσει έναν ευέλικτο και προσφιλή τρόπο ανταλλαγής πληροφοριών από τους χρήστες. Σε αυτά μπορούν να εντάσσονται ευφυολογήματα, ανέκδοτα, παραινέσεις λόγιας και λαϊκής σοφίας, αστικοί θρύλοι, αλλά και τα ευρέως πλέον διαδεδομένα διαδικτυακά μιμίδια.

Στόχοι του μαθήματος είναι λοιπόν η γνωριμία με το σχετικά νέο αυτό κλάδο της επιστήμης του λαϊκού πολιτισμού, τη μεθοδολογική του προσέγγιση και την αποσαφήνιση των βασικών θεματικών του περιοχών.

2. Οπτική Εθνογραφία και λαϊκός πολιτισμός.

Το συγκεκριμένο μάθημα αφενός εισάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στο μεγάλο ζήτημα των οπτικών και ηχητικών καταγραφών διαφόρων φαινομένων του λαϊκού πολιτισμού και αφετέρου εστιάζει στην επιστημονική ανάλυση και αξιοποίηση των καταγραφών αυτών για ερευνητικούς και διδακτικούς σκοπούς. Βασικές ενότητες διδασκαλίας του μαθήματος:

- Ορισμός και περιεχόμενο της οπτικής εθνογραφίας, της εθνογραφικής δηλαδή έρευνας που αξιοποιεί τα οπτικά μέσα και τις πληροφορίες, από φωτογραφίες, βίντεο, τηλεόραση, κινηματογράφο και το διαδίκτυο. Η σχέση της οπτικής εθνογραφίας με τους κλάδους της οπτικής λαογραφίας, της οπτικής κοινωνιολογίας και της οπτικής ανθρωπολογίας. Επίσης, διαφορές με την «κλασική» εθνογραφία, δηλαδή την μέθοδο συλλογής πληροφοριών μέσα από την επικοινωνία και τις σχέσεις του εθνογράφου με τα άτομα και τις ομάδες που ερευνά σε ένα συγκεκριμένο χώρο.

- Θεωρητική διαδρομή της οπτικής εθνογραφίας, ξεκινώντας από τις πρώτες φωτογραφίες του 20ού αιώνα μέχρι και τον σημερινό κόσμο του διαδικτύου και της επαυξημένης πραγματικότητας.

- Λαογραφία και οπτική εθνογραφία: οι πρώτες προτάσεις του Νικολάου Πολίτη και έπειτα του Γεωργίου Μέγα

για φωτογράφιση δρωμένων και σκηνών εθνομικού βίου. Οι προσπάθειες του Γεωργίου Σπυριδάκη και του Γεωργίου Αικατερινίδη για τη δημιουργία εθνογραφικών φιλμ κατά τη δεκαετία του 1960.

- Θεματικές έρευνας της οπτικής εθνογραφίας στον αγροτικό και το αστικό χώρο (φωτογραφίες, φιλμ, βίντεο, τηλεόραση, διαδίκτυο). Προεκτάσεις παλαιότερων προτάσεων για περιεχόμενο του κλάδου της οπτικής λαογραφίας (π.χ. παλιός ελληνικός κινηματογράφος, κινηματογραφικές ταινίες και τηλεοπτικές εκπομπές). Η ιδιαίτερη περίπτωση των εθνογραφικών ντοκιμαντέρ.

- Οπτικός εγγραμματοσμός (visual literacy) και εκπαίδευση. Η έννοια και η εκπαιδευτική σημασία του οπτικού εγγραμματοσμού, που δεν έχει μόνο σχέση με το έντυπο υλικό, αλλά συνδέεται με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση λόγω και της σημαντικής εξοικείωσης των παιδιών με τις νέες τεχνολογίες και τον κόσμο του διαδικτύου.

3. Λαϊκός πολιτισμός και διατροφή: καθημερινότητα, τελετουργικές και εθμικές χρήσεις.

Βασική στόχευση του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες σε ένα βασικό κλάδο του υλικού πολιτισμού, εκείνον των τροφών και της διατροφής. Βασικές θεματικές του μαθήματος:

- Η έρευνα των τροφών και της παραδοσιακής διατροφής στα πλαίσια της ελληνικής Λαογραφίας.

- Διεπιστημονικές και πολυεπιστημονικές προσεγγίσεις του κοινωνικού φαινομένου της διατροφής (Λαογραφία, Ανθρωπολογία της διατροφής, Κοινωνιολογία της διατροφής, Διατροφολογία, Οικιακή Οικονομία).

- Οι τροφές στην ελληνική παραδοσιακή κοινωνία (Φυτικές τροφές, ζωικές τροφές και σύνθετες τροφές). Κατηγορίες και διατροφικές χρήσεις.

- Τελετουργία, εθιμολογία και τροφές. Η παρουσία των τροφών στον κύκλο του χρόνου και στον κύκλο της ζωής. Διαβατήριες τελετουργίες και συμβολοποίηση τροφών. Οικιακός χώρος και συμβολική χρήση διατροφικών αγαθών. Λαϊκές αντιλήψεις για τις τροφές (θεραπευτικές και μαγικές χρήσεις). Διαιτητικές απαγορεύσεις σε θρησκευτικές περιόδους. Η αφθονία και στέρηση των αγαθών ως δείκτες κοινωνικού κύρους στη κοινότητα.

- Κοινωνική και οικονομική ζωή και τροφές στον Νεότερο Ελληνισμό (19ος-20ός αιώνας). Εμπορικά δίκτυα και μετακινήσεις εμπόρων τροφών από την περιφέρεια στη Αθήνα και τις άλλες μεγάλες πόλεις. Καταστήματα τροφίμων (ταβέρνες, μπακάλικα και οι μετασχηματισμοί τους σε σούπερ μάρκετ). Υπαίθριες αγορές (παζάρι, λαϊκή αγορά) και οι σύγχρονες μετεξελίξεις τους.

- Σύγχρονες τάσεις στη διατροφή στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες (ταχυφαγεία, πρόχειρο φαγητό, έθνικ κουζίνα και εστιατόρια, «παραδοσιακή» διατροφή και «παραδοσιακά» προϊόντα, προϊόντα ΠΟΠ (Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης) και ΠΓΕ (με Προστασία Γεωγραφικής Ένδειξης). Τροφές και διατροφή στο Ευρετήριο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας - και στους αντιπροσωπευτικούς καταλόγους της UNESCO.

4. Οικολογική Λαογραφία και Πολιτισμική Οικολογία

Το μάθημα στοχεύει να αναδείξει τη σημασία της διαλεκτικής σχέσης ανθρώπου-φύσης τόσο κατά το παρελ-

θόν στις παραδοσιακές κοινωνίες όσο και σήμερα στο σύγχρονο αστικό περιβάλλον. Επιπρόσθετα, το μάθημα εστιάζει και στην πολιτισμική οικολογία, δηλαδή τη μελέτη του ρόλου του πολιτισμού ως δυναμικού συστατικού οποιουδήποτε οικοσυστήματος. Πιο συγκεκριμένα, το μάθημα περιλαμβάνει τις εξής ενότητες:

- Παραδοσιακή κοινωνία και φυτικός και ζωικός κόσμος: καλές πρακτικές καλλιέργειας και χρήσης γης (σπορά-καλλιέργεια-συγκομιδή), σχέσεις του ανθρώπου με τον ζωικό κόσμο και αλληλεξάρτηση ανθρώπων και ζώων. Η διαμόρφωση του πολιτιστικού τοπίου από τις γεωργοκτηνοτροφικές πρακτικές. Εθιμικές μορφές που σχετίζονται με τη γεωργική και την κτηνοτροφική παραγωγή κ.ά.

- Η παρουσία του φυτικού κόσμου στην λαϊκή κοσμολογία: δέντρα ιερά στους αρχαίους πολιτισμούς και στον χριστιανισμό, παραδόσεις ανθρωπομορφισμού δέντρων και φυτομεταμορφώσεων ανθρώπων, δεισιδαίμονες αντιλήψεις (δέντρα ιερά, στοιχειωμένα), προγνώσεις καιρικών φαινομένων από τα φυτά, προβλέψεις του μέλλοντος κ.ά.

- Θρησκευτικότητα και φυτικός κόσμος (εορτές αγίων-προστατών της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, λιτανείες για ανομβρία, αγιασμός χωραφιών και στάβλων, πανηγύρια).

- Αστικός χώρος και φύση: η παρουσία της φύσης στη πόλη (δρόμοι, πάρκα, ναοί), το θέμα του πράσινου στις πολυκατοικίες και στα μπαλκόνια, κήποι και ελεύθερος χρόνος στην πόλη, κ.ά.

- Πολιτισμική οικολογία: ανάλυση το όρου και επεξεργασία των βασικών του συνιστωσών (ανθρώπινη βιολογική οικολογία, διαλεκτική σχέση ανθρώπου-φύσης και προσαρμογής του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον, η σημασία των πολιτισμικών παραγόντων για την προσαρμογή του ατόμου στον φυσικό κόσμο). Θεωρητικά ρεύματα για τη μελέτη της πολιτισμικής οικολογίας. Ουσιοκρατικές θεωρίες για τη φύση και θεωρίες της κοινωνικής κατασκευής από τη σκοπιά της ανθρωπολογίας και της κοινωνιολογίας.

5. Αστική Λαογραφία

Το μάθημα στοχεύει να εισαγάγει τους φοιτητές/τριες στον κλάδο της αστικής λαογραφίας. Συγκεκριμένα στο μάθημα αναπτύσσονται:

Θεωρητικά ζητήματα:

- α) Η λαογραφική έρευνα στον ελληνικό αστικό χώρο από την ίδρυση της επιστήμης από τον Νικόλαο Πολίτη μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 1960.

- β) Η θεωρητική συγκρότηση του κλάδου της αστικής λαογραφίας, από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, με έμφαση στη θεωρητική συνεισφορά του Δημητρίου Λουκάτου, του Μιχαήλ Μερακλή και νεότερων λαογράφων από τη δεκαετία του 1970 μέχρι τις μέρες μας.

- γ) Ο κλάδος της αστικής λαογραφίας στην Ευρώπη και την Αμερική - βασικοί εκπρόσωποι και θεωρητικά ρεύματα.

- δ) Λαϊκός πολιτισμός και αστικός χώρος: θεματικές και φαινόμενα προς έρευνα.

Ζητήματα μεθοδολογίας της λαογραφικής έρευνας στην πόλη: επιτόπια έρευνα σε συγκεκριμένους χώρους και ομάδες αλλά και πολυτοπική έρευνα σε διάφορα σημεία της πόλης ώστε να διερευνηθούν σε βάθος τα φαινόμενα.

Θεματικές λαογραφικής έρευνας-αντικείμενα: Με βάση τη διαίρεση της λαογραφίας σε κοινωνική συγκρότηση, ήθη και έθιμα και έντεχνο λαϊκό λόγο, η αστική λαογραφία εστιάζει:

- α) Σε κοινωνικές και επαγγελματικές ομάδες της πόλης, στην εργασία και τα επαγγέλματα στον αστικό χώρο, στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές εκδηλώσεις στους δρόμους και τα κεντρικά σημεία των πόλεων (λαϊκή αγορά, πολυχώροι και εμπορικά κέντρα, κινηματογράφοι, καταστήματα και μαζική κατανάλωση, υπαίθρια θεάματα που εξελίσσονται στον δρόμο και τις πλατείες).

- β) Στις συνέχειες και τους μετασχηματισμούς των εθιμικών μορφών σήμερα στην πόλη. Επίσης, ενδιαφέρει ιδιαίτερα η δημιουργία νέων εθιμικών μορφών αλλά και οι επείσακτες επιδράσεις στη νεοελληνική εθιμολογία.

- γ) Σε μορφές προφορικού πολιτισμού που κατεξοχήν δημιουργούνται σήμερα στο αστικό περιβάλλον και διαδίδονται με τη βοήθεια των ΜΜΕ και κυρίως του διαδικτύου. Χαρακτηριστικά δείγματα αποτελούν οι αστικοί θρύλοι, οι διαδόσεις και οι καθημερινοί κοινωνικοί σχολιασμοί, οι παροιμίες και οι αντι-παροιμίες όπως εμφανίζονται στις καθημερινές δραστηριότητες των ανθρώπων της πόλης. Επιπρόσθετα, ενδιαφέρον παρουσιάζουν για την αστική λαογραφία η αναδημιουργία ειδών του έντεχνου λαϊκού λόγου (παραμύθι, παραδόσεις, ευχές και κατάρες) σήμερα στην πόλη σε άλλες μορφές, που γνωρίζουν πλατιά διάδοση, αλλά και οι αφηγήσεις ζωής των κατοίκων των πόλεων, από τις οποίες μπορούμε να λάβουμε σημαντικές πληροφορίες για την ιστορική διαδρομή ομάδων ανθρώπων και τη διαμόρφωση περιοχών μέσα στον αστικό ιστό.

6. Θεάματα και μουσικοχορευτικά δρώμενα: μεταξύ παράδοσης και νεωτερικότητας.

Στο μάθημα αυτό προσεγγίζονται διεπιστημονικά βασικά ζητήματα που έχουν σχέση με τη μουσική και τον χορό στην παραδοσιακή και τη σύγχρονη κοινωνία. Το μάθημα επικεντρώνεται στους εξής άξονες:

- Χορός και μουσική στην παραδοσιακή κοινωνία. Επισημούνται βασικά ζητήματα σχετικά με την κοινωνική και συμβολική λειτουργία του χορού, της μουσικής και του λόγου (τραγουδιού), ως ενός ενιαίου συνόλου στον ελληνικό παραδοσιακό πολιτισμό.

- Δρώμενα και χορός στον αγροτικό χώρο. Αναλύονται σημαντικά δρώμενα από τον ελλαδικό χώρο με έμφαση στα ευρέως γνωστά δρώμενα του κεντρικού και βορειοελλαδικού χώρου («Αράπηδες», «Ρογκατσάρια», «Περπερούνα», «Τζαμάλα», «Βλάχικος Γάμος» κ.ά.) αλλά και της νότιας Ελλάδας (π.χ. Καρναβάλι Νέδουσας). Επίσης, αναλύονται συστηματικά καταγραφές των λαϊκών δρωμένων στο πλαίσιο της ελληνικής Λαογραφίας, ήδη από τις αρχές του 20ού αιώνα.

- Χορός, μουσική και θεάματα στον αστικό χώρο. Ανάλυση των εκδηλώσεων αδελφοτήτων και τοπικών συλλόγων στις πόλεις (γιορτές, ανταμύματα, πανηγύρια, κοπή πίτας). Έμφαση δίδεται στον φολκλορισμό, ως τρόπο διαχείρισης της παράδοσης, καθώς μεγάλο μέρος της εικόνας που ο μέσος άνθρωπος έχει για το πολιτισμικό παρελθόν του στηρίζεται σε φολκλοριστικού τύπου αναπαραστάσεις του παρελθόντος.

- Ειδικά μάλιστα όσον αφορά τους ήχους και τις εικόνες των δρωμένων των πόλεων, όχι μόνο σε σχέση με τη μουσική αλλά και με τη μορφή των ήχων της καθημερινότητας, αναλύεται η διαμόρφωση αστικών 'ηχοτοπίων' (soundscapes) σε εκδηλώσεις, δρώμενα και δημόσιες εορτές, με τη μορφή και την έννοια που τα αντιλαμβάνονται, τα ορίζει και τα εξετάζει η σύγχρονη ανθρωπολογική και λαογραφική έρευνα.

- Αντίστροφη αστικοποίηση και μουσικοχορευτικά δρώμενα στην ελληνική περιφέρεια: η επίδραση της πόλης στον κόσμο του χωριού, μέσω πολιτισμικών προτύπων. Ειδικότερα διερευνώνται οι επιδράσεις των αστικών κέντρων επί των δημοσίων εορτών συνήθως τουριστικού ή αποκλειστικά εμπορικού-οικονομικού χαρακτήρα, που σήμερα χαρακτηρίζονται ως «πανηγύρια» και «νεογιορτές» και δεν έχουν θρησκευτικό σκέλος, αλλά παρουσιάζουν έντονο μουσικοχορευτικό χαρακτήρα με διάφορα θέαματα και δρώμενα.

- Από το λαϊκό θέαμα στο κοσμικό: έμφαση επίσης δίδεται στη μετάβαση από τα λαϊκά δρώμενα και το λαϊκό θέατρο και σε επώνυμες δημιουργίες και μουσικές παραστάσεις σε αστικά κέντρα, όπως επηρεάστηκαν από τις λαϊκές «ανώνυμες» εκδηλώσεις.

7. Λαϊκός πολιτισμός και τουρισμός.

Το μάθημα επικεντρώνεται στη σχέση τουρισμού και λαϊκού πολιτισμού. Ο τουρισμός εξετάζεται ως μια πολυσύνθετη διαδικασία που δεν έχει μόνον οικονομική βάση αλλά επηρεάζει μια σειρά ζητημάτων όπως είναι η ψυχαγωγία και γενικότερα, οι κοινωνικές σχέσεις. Βασικά σημεία του μαθήματος:

- Τουρισμός. Τουρίστες Έλληνες και αλλοδαποί. Ο τουρισμός ως βασική οικονομική επιλογή και εκμετάλλευση για πολλές ελληνικές περιοχές, και οι επιδράσεις του στην καθημερινότητα, στην κοινωνική και πολιτισμική ζωή, δεδομένου ότι όχι μόνον εισάγονται στις αντίστοιχες κοινωνίες πολλά νεόφερτα έθιμα, αλλά και συνάπτονται συχνά μικτοί γάμοι, οι οποίοι οδηγούν σε νομιμότερη εγκατάσταση ξένων στις τοπικές κοινωνίες.

- Ιδιαίτερη κατηγορία αποτελούν οι Έλληνες τουρίστες και οι απόδημοι ντόπιοι και οι απόγονοί τους, μέλη των τοπικών ελληνικών διασπορών του εξωτερικού, που επισκέπτονται κατά το καλοκαίρι τους τόπους καταγωγής τους, οι οποίοι συμμετέχουν στην ζωή του τόπου και τη συνδιαμορφώνουν, επιτείνοντας με τις συνήθειες που εισηγούνται, την πολιτισμική αστικοποίηση. Θα αναλυθούν οι δράσεις των εν λόγω 'τουριστών', η αντίληψή τους για την τοπική κοινωνία, ο βαθμός ένταξής τους στις κοινότητες που επισκέπτονται και η συμμετοχή τους στις τελετουργικές, εθιμικές, κοινωνικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις. Η ανάλυση θα αφορά είτε ατομικές δράσεις, είτε τις δράσεις των εθνοτοπικών και των εθνοτικοτοπικών συλλόγων που έχουν συγκροτήσει οι μετανάστες στους τόπους της νέας εγκατάστασής τους, σε σχέση με τους τόπους προέλευσής τους στην Ελλάδα, τους οποίους συχνά αναζωογονούν μέσω των συστηματικών ταξιδιών αναψυχής και διαμονής σε αυτούς.

- Ειδικότερα θέματα, οικονομικά και κοινωνικά στα πλαίσια του τουριστικού ρεύματος. Φολκλορικές αναβιώσεις με σκοπό την προσέλκυση τουριστών. Συμβολοποίηση

και ανάλογη χρήση δεδομένων του λαϊκού πολιτισμού, με σκοπό την δημιουργία μιας «σκηνοθετημένης αυθεντικότητας», αλλά και την προσέλκυση επισκεπτών. Θα αναλυθούν επίσης η εικόνα των τουριστών που σχηματίζεται από τους ντόπιους και οι αντίστοιχοι σατιρικοί ετεροχαρακτηρισμοί, καθώς και η επίδραση του τουρισμού στις νέες χρήσεις παραδοσιακών τοπικών προϊόντων.

- Σύντομες τουριστικές «αποδράσεις» και ο ρόλος τους στην ανασυγκρότηση της ταυτότητας των κατοίκων των πόλεων: εκδρομές οικογενειακές το σαββατοκύριακο, εκδρομές τοπικών και εθνοτοπικών συλλόγων, ημερήσιες εκδρομές για θαλασσινά λουτρά κατά τους θερινούς μήνες κ.ά.

- Αθλητισμός και τουρισμός. Η συμμετοχή των κατοίκων των πόλεων και των χωριών αλλά και οι μετακινήσεις των φιλάθλων μαζί με τις ομάδες για παρακολούθηση αθλητικών γεγονότων και υποστήριξη των ομάδων. Στην κατηγορία αυτή κυριαρχεί φυσικά το ποδόσφαιρο και έπειτα τα άλλα αθλήματα. Η ίδρυση συλλόγων, η ιστορική τους διαδρομή, οι σχέσεις των οπαδών, οι «οργανωμένοι» οπαδοί, ο κυριακάτικος αγώνας, τα συνθήματα, είναι παράμετροι που μπορούν να αναλυθούν. Επίσης στο μάθημα θα μας απασχολήσουν η ίδρυση αθλητικών σωματείων (Παναθηναϊκός, Ολυμπιακός κ.ά.) και η συμμετοχή των αστικών πληθυσμών στους αγώνες. Επίσης, σχέσεις με πολιτικούς ή ιδεολογικούς χώρους και με την τοπική ταυτότητα ή την αίσθηση της κοινής καταγωγής, ιδίως σε περιπτώσεις συλλόγων πληθυσμών προσφυγικής προέλευσης, αλλά και η παραγωγή και μαζική διάθεση ειδών με τα χαρακτηριστικά εμβλήματα και σήματα κάθε ομάδας.

- Ψυχαγωγία - ελεύθερος χρόνος. Πρόκειται για μια μεγάλη και ενδιαφέρουσα κατηγορία, που περιλαμβάνει την έρευνα των επιχειρήσεων που σχετίζονται με την τουριστική ανάπτυξη και τις εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα σε αυτές (ταβέρνες, εστιατόρια, καφενεία, ως χώροι εστίασης), αλλά και συγκεντρώσεων. Πρόκειται για μια 'κληρονομιά' που συχνά προέρχεται από τον αγροτοκτηνοτροφικό χώρο και απαντά και στα αστικά πλαίσια, με τις ανάλογες και απαραίτητες αλλαγές και προσαρμογές. Μεταπτυχιακή Εργασία.

Προτείνονται θέματα Διπλωματικών Εργασιών από τους διδάσκοντες με ευθύνη των συντονιστών των μαθημάτων στην αρχή του Γ' εξαμήνου σπουδών. Η επιλογή θέματος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές γίνεται μετά από υποβολή δηλώσεων προτίμησης και ακολούθως επικυρώνεται από τη Συντονιστική Επιτροπή, η οποία καθορίζει και τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής εργασίας. Η διεξαγωγή της εργασίας πραγματοποιείται στους ερευνητικούς-εργαστηριακούς χώρους των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος Φιλολογίας και των άλλων τμημάτων που συμμετέχουν στο Δ.Π.Μ.Σ.. Κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής έχει την υποχρέωση διεξαγωγής και συγγραφής ξεχωριστής διπλωματικής εργασίας.

Άρθρο 7

Εξετάσεις και αξιολόγηση μεταπτυχιακών φοιτητών

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το

εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τις κατά τον νόμο προβλεπόμενες εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις (3) εβδομάδες εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου. Διδαχθέν θεωρείται το μάθημα στο οποίο πραγματοποιήθηκε τουλάχιστον το 80% των προβλεπόμενων διδακτικών ωρών.

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος, προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Δ.Π.Μ.Σ. ή/και αποστέλλεται σχετικό e-mail στους φοιτητές.

Οι εξετάσεις είναι γραπτές ή/και προφορικές, βαθμολογούνται με άριστα το δέκα (10) και βάση το πέντε (5) και επαναλαμβάνονται τον Σεπτέμβριο σε περίπτωση αποτυχίας.

Οι φοιτητές υποχρεούνται να προσέρχονται στις αντίστοιχες εξεταστικές περιόδους. Η μη προσέλευση ισοδυναμεί με αποτυχία. Οι φοιτητές που αποτυγχάνουν τρεις φορές σε εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων, έχουν δικαίωμα έπειτα από αίτησή τους να εξεταστούν από 3μελή επιτροπή, σύμφωνα με την ισχύουσα. Αποτυχία κατά την εξέταση ενώπιον της τριμελούς επιτροπής σε οποιοδήποτε μάθημα, συνεπάγεται τη διαγραφή του φοιτητή από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων και εργαστηριακών ασκήσεων είναι υποχρεωτική. Ένας μεταπτυχιακός φοιτητής θεωρείται ότι έχει παρακολουθήσει κάποιο μάθημα (και επομένως έχει δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις) μόνο αν έχει παρακολουθήσει τουλάχιστον το 85% των ωρών του μαθήματος που πραγματοποιήθηκαν. Σε αντίθετη περίπτωση, ο μεταπτυχιακός φοιτητής υποχρεούται να παρακολουθήσει εκ νέου το μάθημα κατά το επόμενο ακαδημαϊκό έτος, εφόσον αυτό είναι εφικτό.

Άρθρο 8 Εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής εργασίας.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται να εκπονήσουν τη διπλωματική εργασία κατά το Γ' και Δ' εξάμηνο σπουδών.

Στην αρχή του Γ' εξαμήνου Σπουδών, με ευθύνη των συντονιστών των μαθημάτων προτείνονται θέματα Διπλωματικών Εργασιών, τα οποία αποστέλλονται στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.

Τα θέματα κοινοποιούνται στους Μεταπτυχιακούς Φοιτητές και ακολουθεί η υποβολή από τους φοιτητές ειδικού εντύπου, στο οποίο αναγράφεται η προτίμησή τους (1η, 2η, κ.λπ.). Οι αιτήσεις παραπέμπονται στους αντίστοιχους επιβλέποντες και ακολουθεί η τελική επιλογή των υποψηφίων για εκπόνηση. Την επιλογή επικυρώνει η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) η οποία καθορίζει και τον επιβλέποντα.

Ως επιβλέποντες διπλωματικών εργασιών ορίζονται τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Φιλολογίας ή άλλα μέλη ΔΕΠ των άλλων συνεργαζόμενων τμημάτων.

Ο σχεδιασμός της Διπλωματικής Εργασίας κάθε Μεταπτυχιακού Φοιτητή γίνεται με ευθύνη και πρωτοβουλία του επιβλέποντος καθηγητή με τρόπο ώστε ο εντοπισμός του ειδικού γνωστικού πεδίου έρευνας, να έχει προσδιορι-

στεί το αργότερο μέχρι το τέλος του Α' εξαμήνου από την ανάθεση της εργασίας. Στο διάστημα αυτό υπάρχει δυνατότητα τροποποίησης του θέματος με σχετική αίτηση του επιβλέποντος προς την Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.).

Η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή απαρτίζεται από τον επιβλέποντα και συμπληρώνεται από άλλα δύο μέλη ΔΕΠ ή ΕΔΙΠ των συνεργαζόμενων τμημάτων.

Η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή με πρωτοβουλία του επιβλέποντος, ορίζει ημερομηνία εξέτασης ενημερώνοντας τη Γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ., που εκδίδει σχετική ανακοίνωση, η οποία θα πρέπει να κυκλοφορήσει τουλάχιστον επτά (7) ημέρες πριν. Ο υποψήφιος αναπτύσσει προφορικά τα αποτελέσματα της έρευνάς του, δημόσια, ενώπιον της τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία στη συνέχεια κρίνει την πρωτοτυπία του θέματος, την εγκυρότητα της μεθοδολογικής προσέγγισης και τον σχεδιασμό της έρευνας. Για την έγκριση απαιτείται η σύμφωνη γνώμη δύο (2) τουλάχιστον μελών της Εξεταστικής Επιτροπής και συντάσσεται πρακτικό. Η επίδοση του φοιτητή βαθμολογείται με άριστα το δέκα (10) και βάση το πέντε (5). Η τριμελής επιτροπή υπογράφει το σχετικό πρακτικό το οποίο υποβάλλει στη Γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ.

Η ολοκλήρωση της όλης διαδικασίας εκπόνησης και εξέτασης της Διπλωματικής Εργασίας δεν πρέπει να υπερβαίνει το χρονικό διάστημα των δώδεκα (12) μηνών από την ανάθεση του θέματος. Παράταση μπορεί να δοθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις ύστερα από αίτηση του φοιτητή με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος, προς τη Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.). Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ο φοιτητής υποχρεούται να υποβάλει στην Γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ. ένα αντίγραφο της Διπλωματικής Εργασίας σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι η ελληνική. Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος Φιλολογίας (παρ. 5 του άρθρου 34, ν. 4485/17).

Η συγγραφή της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας γίνεται σε συνεννόηση με τον επιβλέποντα καθηγητή. Για τη συγγραφή της διπλωματικής εργασίας, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές οφείλουν να συμμορφωθούν με τις παρακάτω οδηγίες:

1. Το εξώφυλλο και η σελίδα τίτλου πρέπει να περιέχει τις εξής πληροφορίες:

- Τον ισχύοντα λογότυπο του Ε.Κ.Π.Α.
- Τις λέξεις «ΕΘΝΙΚΟΝ και ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ», «ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ», «Λαογραφία και πολιτιστική διαχείριση»
- Τις λέξεις «Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία».
- Τον πλήρη τίτλο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.
- Το ονοματεπώνυμο και την ιδιότητα του μεταπτυχιακού φοιτητή και του επιβλέποντα.
- Στο χαμηλότερο μισό της σελίδας, στο κέντρο, τη λέξη «Αθήνα» και το έτος υποστήριξης της διπλωματικής εργασίας.

2. Η σελιδοποίηση πρέπει να γίνει με τη παρακάτω σειρά:

- Σελίδα όπου θα αναγράφονται τα ανωτέρω και τα μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής (ο Επιβλέπων Καθηγητής και τα άλλα δύο (2) μέλη της Επιτροπής).

- Περίληψη (στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα, 500 ως 1.000 λέξεις έκαστη).

- Πρόλογος, Ευχαριστίες, Αφιέρωσεις (προαιρετικές).

- Περιεχόμενα, με καταγραφή της αρίθμησης των αντίστοιχων σελίδων.

- Κατάλογος Συντομογραφιών/Κατάλογος Συμβόλων.

- Κυρίως κείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας (όπου περιλαμβάνονται η Εισαγωγή, η Μεθοδολογία, τα δεδομένα και τα αποτελέσματα της Ανάλυσης και η Συζήτηση/Συμπεράσματα)

- Βιβλιογραφία

- Παραρτήματα (αν υπάρχουν)

- Σελίδα όπου θα αναγράφεται: «Δηλώνω ρητά ότι το κείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας δεν αποτελεί προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον» (υπογραφή μεταπτυχιακού φοιτητή).

3. Μορφοποίηση σελίδας:

- Διάστιχο (Line spacing): 1,5 γραμμή.

- Γραμματοσειρά (Font): Times new Roman 12 ή Calibri 11 ή Arial 11.

4. Υπόδειγμα βιβλιογραφίας:

- Οι βιβλιογραφικές αναφορές παρατίθεται υποσελίδες (όνομα και επίθετο συγγραφέα, τίτλος έργου, εκδοτικός οίκος, τόπος και χρονολογία έκδοσης).

- Εναλλακτικά, με παράθεση εντός του κειμένου: (επίθετο α' συγγραφέα et al., έτος δημοσίευσης). Σε περίπτωση δύο συγγραφέων: (επίθετο α' συγγραφέα και/and επίθετο β' συγγραφέα, έτος δημοσίευσης). Τα επίθετα παρατίθενται χωρίς αρχικά ονομάτων, εκτός αν υπάρχει συνωνυμία. Οι βιβλιογραφικές αναφορές παρατίθενται αλφαβητικά και μετά χρονολογικά. Αν ο ίδιος συγγραφέας έχει περισσότερες της μιας βιβλιογραφικές αναφορές, τότε παρατίθενται χρονολογικά. Παράδειγμα: (Allan, 2000a, 2000b, 1999; Allan and Jones, 1999; Kramer et al., 2010). Στην ενότητα Βιβλιογραφία παρατίθενται τα ονόματα (ήτοι το επίθετο και το αρχικό ονόματος του κάθε συγγραφέα), ακολουθεί ο τίτλος της δημοσίευσης, η συντομογραφία του περιοδικού δημοσίευσης (πλάγια), ο τόμος, οι σελίδες, και το έτος δημοσίευσης.

Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο «ΠΕΡΓΑΜΟΣ», σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του Ε.Κ.Π.Α..

Άρθρο 9

Υποχρεώσεις και δικαιώματα μεταπτυχιακών φοιτητών

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία (παρ. 3, αρ.34, ν. 4485/2017). Συγκεκριμένα, στους εν λόγω φοιτητές εξασφαλίζονται η πρόσβαση στη διαπροσωπική επικοινωνία με τα μέλη

της ακαδημαϊκής κοινότητας, στις πανεπιστημιακές κτιριακές εγκαταστάσεις, στο εκπαιδευτικό υλικό (έντυπο και ηλεκτρονικό), στον πίνακα και τις προβολές της αίθουσας διδασκαλίας, στη συγγραφή σημειώσεων, εργασιών και στις γραπτές εξετάσεις, στις πληροφορίες, το περιεχόμενο του διαδικτύου και τις εφαρμογές πληροφορικής.

2. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του Δ.Π.Μ.Σ., διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του Δ.Π.Μ.Σ. κ.ά.

3. Η Ε.Δ.Ε., μετά την εισήγηση της Σ.Ε., δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών αν:

- Υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο Δ.Π.Μ.Σ., όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,

- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,

- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών,

- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης.

4. Σε περίπτωση που μεταπτυχιακός φοιτητής διαγραφεί από το Δ.Π.Μ.Σ., μπορεί να αιτηθεί χορήγηση βεβαίωσης για τα μαθήματα στα οποία έχει εξεταστεί επιτυχώς.

5. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης οι φοιτητές του Δ.Π.Μ.Σ, των οποίων το ατομικό εισόδημα, εφόσον διαθέτουν ίδιο εισόδημα, και το οικογενειακό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα δεν υπερβαίνουν αυτοτελώς, το μεν ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο Δ.Π.Μ.Σ.. Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν ξεπερνούν το ποσοστό των τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο Δ.Π.Μ.Σ.. Αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα (παρ. 2 του άρθρου 35, ν. 4485/17).

6. Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (παρ. 1 του άρθρου 44, ν. 4485/2017). Η αξιολόγηση θα είναι ανώνυμη σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή βάσει σχετικού ερωτηματολογίου. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του κάθε διδάσκοντα θα κοινοποιούνται στον Συντονιστή του μαθήματος, στο Διευθυντή και στον ίδιο μετά το τέλος της βαθμολόγησης της περιόδου Σεπτεμβρίου.

7. Η καθομολόγηση γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης του Τμήματος Φιλολογίας και σε χώρο του Τμήματος ή της Σχολής ή του Ιδρύματος, παρουσία του Διευθυντή του Δ.Π.Μ.Σ. ή του Αναπληρωτή του, του Προέδρου του Τμήματος ή του Αναπληρωτή του και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

8. Δ.Μ.Σ. δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν

έχει αναγνωριστεί από τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με τον ν. 3328/2005 (Α' 80).

9. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

10. Το κόστος λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών θα καλύπτεται από τέλη φοίτησης, τα οποία ανέρχονται στο ποσό των 750 ευρώ ανά εξάμηνο.

Άρθρο 10

Υποδομή Δ.Π.Μ.Σ.

Για την εύρυθμη λειτουργία του ΔΠΜΣ θα διατεθούν οι χώροι και η υλικοτεχνική υποδομή του Τμήματος Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Ενδεικτικά αναφέρονται: αίθουσες και αμφιθέατρα διδασκαλίας που διαθέτουν κατάλληλο εξοπλισμό με σύγχρονα μέσα διδασκαλίας, αίθουσα υπολογιστών, βιβλιοθήκη, Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο. Επίσης, θα χρησιμοποιηθούν οι χώροι διδασκαλίας στο Νέο Χημείο και το Μαράσλειο Διδασκαλείο του ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ, καθώς και οι χώροι του Εργαστηρίου Κοινωνικών Επιστημών του ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ και του Εργαστηρίου Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Ιστορίας και Εθнологίας του ΔΠΘ.

Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του Δ.Π.Μ.Σ. γίνεται από τη Γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ. η οποία βρίσκεται υπό την επιστολή της Γραμματείας του Τμήματος Φιλολογίας. Η Γραμματεία τηρεί το Μητρώο και το Αρχείο των μεταπτυχιακών φοιτητών καθώς και τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Σ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ., διεκπεραιώνει την αλληλογραφία για τις μεταπτυχιακές σπουδές και τις συνδεόμενες με αυτές μετακινήσεις και ανταλλαγές μεταπτυχιακών φοιτητών με συμβεβλημένα Πανεπιστήμια της ημεδαπής ή της αλλοδαπής και εκδίδει τα σχετικά πιστοποιητικά.

Η χρηματοδότηση του Δ.Π.Μ.Σ. μπορεί να προέρχεται από:

- Δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ή του ιδιωτικού τομέα,
- πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
- πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,
- μέρος των εσόδων των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.),
- κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Επειδή τα λειτουργικά έξοδα του Δ.Π.Μ.Σ. δεν καλύπτονται εξ ολοκλήρου από τις ανωτέρω πηγές χρηματοδότησης, μέρος των απαραίτητων λειτουργικών του εξόδων καλύπτεται από τέλη φοίτησης.

Κατά τη λήξη της θητείας της Σ.Ε., με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των

λοιπών δραστηριοτήτων του Δ.Π.Μ.Σ., ο οποίος κατατίθεται στο Τμήμα Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α.. Ο εν λόγω απολογισμός αποστέλλεται στα αρμόδια όργανα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του Δ.Π.Μ.Σ. θα γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 11

Ανάθεση διδασκαλίας/Διδάσκοντες στο Δ.Π.Μ.Σ.

Οι διδάσκοντες του Δ.Π.Μ.Σ. προέρχονται τουλάχιστον κατά ένα ποσοστό 80%, από:

- Μέλη Δ.Ε.Π. από το τμήμα Φιλολογίας Ε.Κ.Π.Α και μέλη ΔΕΠ από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ, το Τμήμα Ιστορίας και Εθнологίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης και το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου,
- μέλη Ε.Δ.Ι.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. από τα συνεργαζόμενα Τμήματα,

- ομότιμους καθηγητές (άρ. 69, ν. 4386/2016) και αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. των συνεργαζόμενων Τμημάτων,

- διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112) των συνεργαζόμενων Τμημάτων,

Με αιτιολογημένη απόφαση της Ε.Δ.Ε. ανατίθεται διδασκαλία σε:

- Επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, είτε κάτοχους διδακτορικού διπλώματος είτε υποψήφιους διδάκτορες είτε εξαιρετικής τεχνικής εμπειρίας, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Ε.Δ.Ε. και πράξη του Προέδρου της για τη διεξαγωγή διδακτικού, κλινικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ. [...] (παρ. 7, άρθρο 29, ν. 4009/2011).

- Μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων

- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους,

- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ. 7, άρθρο 16, ν. 4009/2011) ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 και 6, άρ. 36, ν. 4485/2017).

Η ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων, πρακτικών ασκήσεων και σεμιναρίων του Δ.Π.Μ.Σ. γίνεται ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε. και έγκριση της Ε.Δ.Ε..

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης

ΜΕΛΕΤΙΟΣ-ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ